

Identifying and prioritizing the factors affecting sports tourism in Khuzestan Province¹

Hamid Jafari¹ , Esamaeil Veisia² *, Maryam Karimi³ , Seyed Hosein Marashian⁴

1.MSc degree student in sports management, Faculty of Sport Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.
2.Assistant Professor in Sport Management Department, Faculty Of Sport Sciences,Shahid Chamran University Of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

3.Assistant Professor in Sport Management Department, Faculty Of Sport Sciences,Shahid Chamran University Of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

4.Associate Professor in Sport Management Department, Faculty Of Sport Sciences,Shahid Chamran University Of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

Received Date: 27 December 2024 Accepted Date: 08 April 2025

Abstract

Background and Objective: Sports tourism, as a growing industry, can play an important role in the economic and social development of different regions. Khuzestan Province, with its diverse natural, historical, and cultural capacities, has a high potential for the development of this type of tourism. The aim of this study is to identify and prioritize the factors affecting sports tourism in Khuzestan Province.

Methodology: In this regard, the present study is applied in terms of its purpose and analytical-exploratory in terms of its nature and method. This study was conducted with an applied approach, using a descriptive-analytical method and collecting the opinions of 30 experts in the field of sports tourism through the Delphi method, and using the DANP technique and Excel software.

Results and Findings: In this study, 6 general indicators and 22 sub-indicators were identified that affect sports tourism in Khuzestan Province. Next, using the Danp technique, the influential indicators were identified and prioritized to determine which of these indicators have the greatest impact on sports tourism in Khuzestan Province. The results of his research showed that the development of this industry requires a multifaceted approach; so that management and planning factors play a key role as the main axis, influencing other factors. Also, socio-cultural, economic, marketing, infrastructure and environmental factors are significantly involved in this process. Along with these macro factors, the sub-indicators of a suitable climate, attracting foreign capital and social participation have been identified as the main drivers of the development of sports tourism in Khuzestan. These results provide a practical roadmap for policymakers and planners to focus on these key factors to provide the grounds for sustainable growth and prosperity of sports tourism in the province.

Keywords: Tourism, sports, sports tourism, DANP model, Khuzestan province.

¹ This article is extracted from the first author's master's dissertation entitled "Developing the optimal scenarios for the sports tourism industry in Khuzestan Province" in Shahid Chamran University of Ahvaz.

Corresponding Author: vaysia@scu.ac.ir

How to Cite: Jafari, H. , veisia, E. , Karimi, M. and Marashian, S. H. (2025). Identifying and prioritizing the factors affecting sports tourism in Khuzestan Province. Journal of Sustainable Urban & Regional Development Studies (JSURDS), 6(1), 388-409.

شاپا: ۰۷۶۴-۲۷۸۳

دوره ۶، شماره ۱، شماره پیاپی ۱۹، بهار ۱۴۰۴

Journal Homepage <https://www.srds.ir/>
https://www.srds.ir/article_222928.html?lang=fa

شناسایی و اولویت‌بندی مؤلفه‌های مؤثر بر گردشگری ورزشی در استان خوزستان^۱

حمید جعفری^۱، اسماعیل ویسیا^{۲*}، مریم کریمی^۳، سیدحسین مرعشیان^۴

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

۲. استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

۳. استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

۴. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۰۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۱/۱۹

چکیده

زمینه و هدف: گردشگری ورزشی به عنوان یک صنعت رو به رشد، می‌تواند نقش مهمی در توسعه اقتصادی و اجتماعی مناطق مختلف ایفا کند. استان خوزستان با دارا بودن ظرفیت‌های طبیعی، تاریخی و فرهنگی متنوع، از پتانسیل بالایی برای توسعه این نوع گردشگری برخوردار است. هدف پژوهش حاضر شناسایی و اولویت‌بندی مؤلفه‌های مؤثر بر گردشگری ورزشی در استان خوزستان است. **روش شناسی:** در این راستا پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش تحلیلی-اکتشافی است. این پژوهش با رویکردی کاربردی و با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و گردآوری نظر ۳۰ نفر از خبرگان حوزه گردشگری ورزشی از طریق روش دلفی، و با استفاده از تکنیک DANP و نرم‌افزار اکسل بهره گرفته شد.

یافته‌ها و نتایج: در این پژوهش، ۶ شاخص کلی و ۲۲ زیر شاخص شناسایی شد که بر گردشگری ورزشی در استان خوزستان تأثیرگذار هستند. در ادامه، با استفاده از تکنیک Danp، به شناسایی و اولویت‌بندی شاخص‌های تأثیر گذار پرداخته شد تا مشخص شود که کدام یک از این شاخص‌ها تأثیر بیشتری بر گردشگری ورزشی در استان خوزستان دارند. نتایج پژوهش وی نشان داد که توسعه این صنعت نیازمند رویکردی چندوجهی است؛ به طوری که عوامل مدیریتی و برنامه‌ریزی به عنوان محور اصلی، با تأثیر بر سایر عوامل، نقش کلیدی ایفا می‌کنند. همچنین، عوامل فرهنگی-اجتماعی، اقتصادی، بازاریابی، زیرساختی و محیطی نیز به طور قابل توجهی در این فرایند دخیل هستند. در کنار این عوامل کلان، زیرشاخص‌های اقلیم مناسب، جذب سرمایه‌های خارجی و مشارکت اجتماعی به عنوان محرک‌های اصلی توسعه گردشگری ورزشی در خوزستان شناسایی شده‌اند. این نتایج، نقشه راهی کاربردی برای سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان فراهم می‌کند تا با تمرکز بر این عوامل کلیدی، زمینه‌های رشد پایدار و رونق گردشگری ورزشی را در استان فراهم آورند.

واژه‌های کلیدی: گردشگری، ورزش، گردشگری ورزشی، مدل DANP، استان خوزستان.

^۱ این مقاله مستخرج از پایان نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول تحت عنوان **تدوین سناریوهای مطلوب صنعت گردشگری ورزش استان خوزستان** در دانشگاه شهید چمران اهواز به راهنمایی نویسنده دوم است.

* نویسنده مسئول: Email: vaysia@scu.ac.ir

ارجاع به این مقاله: جعفری، حمید، ویسیا، اسماعیل، کریمی، مریم و مرعشیان، سیدحسین. (۱۴۰۴). شناسایی و اولویت‌بندی مؤلفه‌های مؤثر بر گردشگری ورزشی در استان خوزستان. فصلنامه مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای، ۶(۱)، ۳۸۸-۴۰۹.

مقدمه و بیان مسأله

گردشگری پدیده‌ای است که از گذشته‌های دور مورد توجه جوامع انسانی بوده و بر حسب نیازهای متفاوت اجتماعی و اقتصادی به پویایی خود ادامه داده است و بزرگترین و متنوع‌ترین صنعت در دنیا به حساب می‌آید (خالپور علمداردهی و همکاران، ۲۰۱۴:۲). این صنعت نه تنها به عنوان یک منبع درآمد قابل توجه برای کشورها شناخته می‌شود، بلکه نقش مهمی در ایجاد فرصت‌های شغلی، تحریک رشد اقتصادی و توسعه زیرساخت‌ها دارد و بسیاری از کشورها به گردشگری به عنوان یک محرک کلیدی برای پیشرفت صنعتی و ساختاری خود نگاه می‌کنند (مروی، ۲۸:۱۴۰۲). این صنعت به‌عنوان صنعتی پویا، بخش مهمی از فعالیت‌های اقتصادی و تولیدی کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه را به خود اختصاص داده است (حقیقت و همکاران، ۵۲:۱۴۰۳) و سرمایه‌گذاری در آن به عنوان یکی اهداف برنامه‌ریزی سیاستمداران مطرح می‌باشد (بخشی و همکاران، ۳۱۰:۱۴۰۲).

یکی از بخش‌های مهم و پراهمیت که قابلیت تبدیل به امر فرابخشی در صنعت گردشگری را دارد، ورزش است که یکی از صنایع بزرگ و مهم در دنیا و از متداولترین عوامل ایجاد انگیزه برای گردشگران می‌باشد که افراد بسیاری در سرتاسر جهان در آن اشتغال دارند. به‌عبارت دیگر می‌توان گفت که ورزش یکی از فعالیت‌های مهم گردشگران در حین گردشگری است و گردشگری و مسافرت نیز با انواع مختلف ورزش همراه است (حقیقت و همکاران، ۵۲:۱۴۰۳).

صنعت ورزش و صنعت گردشگری از دهه ۱۹۶۰ به سرعت و به طور مداوم در حال توسعه بوده اند (هایام و همکاران، ۶۵:۲۰۲۲) و سپس با هم تلاقی پیدا کرده اند و در نتیجه زمینه جدیدی از گردشگری ورزشی ایجاد شده است (هایام و همکاران، ۱۸:۲۰۱۸). اولین کنفرانس بین‌المللی ورزش و گردشگری که در بارسلونا در فوریه ۲۰۰۱ برگزار شد، نه تنها توسعه گردشگری ورزشی را ترویج کرد، بلکه گردشگری ورزشی را به یک موضوع پژوهشاتی مهم تبدیل کرد (شلمر و همکاران، ۹:۲۰۲۰). بنابراین می‌توان گفت گردشگری ورزشی که از دو بخش گردشگری به عنوان بزرگ‌ترین صنعت خدماتی جهان و ورزش به عنوان یکی از صنایع بزرگ و با اهمیت در دنیای کنونی شکل گرفته است (زکی نژاد، ۴۳:۱۴۰۰)

گردشگری ورزشی در واقع به بررسی تجارب ورزشکاران در میادین و مسابقات ورزشی و حضور آنان در رقابت‌ها و فعالیت‌های ورزشی از یکسو و همچنین، تماشای رویدادها و مسابقات ورزشی از سوی تماشاگران می‌پردازد. این گونه از گردشگری ضمن ایجاد تجربه‌هایی به یادماندنی در ذهن هر دو گروه یاد شده، موجد جریانات گردشگری در مواقع خاص (رویدادها) برای جوامع میزبان و از زمینه‌ها و بسترهای تعامل میان فرهنگ‌های ملل و در نهایت، دیپلماسی ورزشی، فرهنگی و در نگاهی بالاتر دیپلماسی عمومی است (صیدالی، ۲۳۹:۱۴۰۲). گردشگران ورزشی به عنوان بخشی ضروری از گردشگری ورزشی، به دلیل تعداد زیاد فعالیت‌های ورزشی، نقش اساسی در ارتقای رشد اقتصادی دارند. این امر بیانگر اهمیت بررسی رفتارهای مصرفی گردشگران ورزشی است. با این حال، مطالعات بر روی گردشگران ورزشی در مقایسه با سایر انواع گردشگری، نسبتاً کمیاب است (چن و همکاران، ۱:۲۰۲۳).

گردشگری ورزشی بدون شک نوعی از گردشگری است که توده‌های زیادی از جامعه را به عنوان تماشاگر و مصرف‌کننده به حرکت در می‌آورد (سوسا و همکاران، ۴۸۴:۲۰۲۵) و مورد توجه بسیاری از محققان در زمینه‌های مرتبط قرار گرفته است و به یکی از مهمترین پدیده‌های اقتصادی و اجتماعی دهه‌های اخیر مبدل شده است که می‌توان عنوان نمود سه عنصر مهم گردشگری شامل جاذبه‌های فرهنگی، طبیعی و ورزشی با هم در ارتباط هستند (عبدالهی و همکاران، ۲۸:۲۰۲۵). آن چیزی که در امر گردشگری ورزشی باید مورد توجه واقع گردد برنامه‌ریزی برای گردشگری ورزشی است که ذاتاً پیچیده و مشکل است. شاید مهمترین دلیل و بیشترین مشکل این باشد که گردشگری ورزشی آمیخته‌ای از دو حوزه کاملاً مجزای گردشگری و ورزش است که هر حوزه به طور جداگانه‌ای مدیریت می‌شود. این مسئله بدین معنی است که هیچ‌یک از این دو واحد مسئولیت کامل گردشگری ورزشی را به عهده ندارد. در این رابطه می‌توان اشاره داشت که جهت بهره‌برداری از فرصت‌های گردشگری ورزشی سازمان‌ها و متخصصین هر دو حوزه باید با یکدیگر در ارتباط نزدیک باشند (کریمی و همکاران، ۹۶:۱۴۰۲).

در واقع می‌توان گفت که گردشگری ورزشی از یک فعالیت جنبی و حاشیه‌ای در گردشگری به یک گول اقتصادی همه جا حاضر تبدیل شده است و تعداد مقصدهایی که در سرتاسر جهان اقتصادشان را به گلف بازان، دوچرخه سواران کوهستان، موج سواران و اسکی بازان متکی کرده اند به گونه ای فزاینده در حال افزایش است (هریتز و همکاران، ۲۰۱۸).

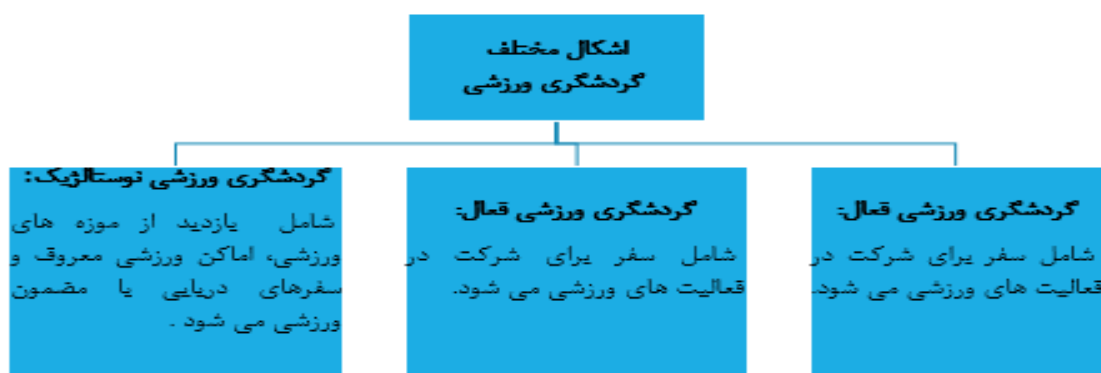
در همین راستا می‌توان گفت گردشگری ورزشی، به عنوان یک صنعت رو به رشد با اهمیت و ضرورت فزاینده، برای استان خوزستان با پتانسیل‌های منحصر به فردش، فرصتی استثنایی محسوب می‌شود. توسعه این صنعت در خوزستان می‌تواند با ایجاد منابع درآمدی متنوع از طریق جذب گردشگران علاقه‌مند به ورزش و رویدادهای ورزشی، به تنوع‌بخشی اقتصاد استان که تاکنون عمدتاً متکی به صنایع خاص بوده، کمک شایانی کند. همچنین، برای میزبانی شایسته این گردشگران، نیاز به توسعه و بهبود زیرساخت‌های ورزشی و گردشگری از جمله فضاهای ورزشی استاندارد، اقامتگاه‌های باکیفیت و تسهیلات حمل‌ونقل خواهد بود که این امر در نهایت به نفع ساکنان محلی نیز تمام می‌شود. برگزاری رویدادهای ورزشی و جذب گردشگران ورزشی به ارتقای تصویر و برند استان خوزستان در سطح ملی و بین‌المللی کمک کرده و چهره‌ای پویا و جذاب از این منطقه ارائه می‌دهد. علاوه بر این، تعامل گردشگران با فرهنگ و جامعه محلی در جریان فعالیت‌های ورزشی می‌تواند به تقویت تبادلات اجتماعی و فرهنگی منجر شده و حس غرور و هویت محلی را نیز ارتقا بخشد. با تشویق به فعالیت‌های ورزشی در قالب گردشگری، می‌توان به بهبود سلامت عمومی جامعه محلی نیز کمک کرد. از منظر ضرورت، گردشگری ورزشی برای خوزستان می‌تواند به پایداری اقتصادی در بلندمدت کمک کند، به توسعه متوازن مناطق مختلف استان با بهره‌گیری از پتانسیل‌های ورزشی آن‌ها بپردازد، و در شرایط رکود اقتصادی به عنوان یک محرک عمل نماید و الهام‌بخش نسل جوان برای مشارکت در فعالیت‌های سالم و سازنده باشد. بنابراین، توسعه گردشگری ورزشی نه تنها یک فرصت جذاب اقتصادی، بلکه یک ضرورت حیاتی برای توسعه پایدار و تقویت همه جانبه استان خوزستان به شمار می‌رود. در همین راستا پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سوال است: که مهم‌ترین مؤلفه‌های مؤثر بر گردشگری ورزشی در استان خوزستان کدامند؟

مبانی نظری

در سال‌های اخیر، گردشگری ورزشی به عنوان یک شاخه پویا و رو به رشد در صنعت گردشگری جهانی، توجه بسیاری را به خود جلب کرده است. این نوع گردشگری، فراتر از صرفاً تماشای مسابقات ورزشی، طیف وسیعی از فعالیت‌ها از جمله شرکت در رویدادهای ورزشی، بازدید از اماکن و موزه‌های ورزشی، و تجربه تلفیقی از ورزش و فرهنگ را در بر می‌گیرد. این گسترش و تنوع، گردشگری ورزشی را به یک عامل مهم در رونق اقتصادی شهرها تبدیل کرده و آن را به جزء لاینفکی از برنامه‌های توسعه‌ای بسیاری از مقاصد شهری و ملی بدل ساخته است. (مولا و همکاران، ۲۰۲۱: ۴) مطالعات گردشگری ورزشی شامل تعریف، دامنه و طبقه بندی آن در دهه ۱۹۸۰ پدیدار شد. با این حال، هیچ اتفاق نظری در مورد تعریف و دامنه گردشگری ورزشی وجود ندارد (هینچ و همکاران، ۲۰۱۴). تعریف گردشگری ورزشی توسط راسکین (۱۹۸۷) به عنوان بیانی از یک الگوی رفتاری افراد در دوره‌های معینی از اوقات فراغت مانند زمان تعطیلات ارائه شد که بخشی از آن در محیط‌های طبیعی جذاب و بخشی در ورزش‌های مصنوعی و امکانات تفریحی فیزیکی در فضای باز انجام می‌شود. در مقابل، تعریف هایام و هینچ (۲۰۱۸) عناصر گردشگری را به عنوان «سفر مبتنی بر ورزش دور از محیط خانه برای مدت زمان محدود» مورد توجه قرار می‌دهد. در مورد دامنه گردشگری ورزشی، بحث‌هایی در مورد هدف اصلی سفر وجود دارد. برخی از محققان ادعا می‌کنند گردشگری ورزشی فقط باید شامل کسانی باشد که هدف اصلی آن‌ها از سفر فعالیت‌های ورزشی است (چن و همکاران، ۲۰۲۳: ۲).

در واقع مطالعه مقوله گردشگری ورزشی یک فرآیند پیچیده است، زیرا نه تنها براساس شاخص‌های فیزیولوژیکی موضوعات، بلکه بر اساس سطح رشد فکری آن‌ها نیز استوار است. (هربولود و همکاران، ۲۰۲۰) در این حالت، گردشگری ورزشی به فعالیت‌های گردشگری گفته می‌شود که با انجام فعالیت‌های ورزشی در مناطق جاذبه گردشگری با بهره‌گیری از محیط و طبیعت یا صرفاً تماشای فعالیت‌های ورزشی در مناطق جاذبه گردشگری انجام می‌شود و می‌تواند به‌طور مستقیم آمادگی جسمانی و رضایت درونی را افزایش دهد (ایسنانی و همکاران، ۲۰۲۰: ۲۸).

گردشگری ورزشی همچنین می‌تواند منجر به توسعه بخش‌های گردشگری خاص، مانند گردشگری ورزشی ماجراجویی، به عنوان مثال، دوچرخه‌سواری در کوهستان، پیاده‌روی، اسکی، صخره‌نوردی شود (باتیر بکوف، ۲۰۲۲: ۱۴۲۰). با برنامه‌ریزی و همکاری خوب بین دولت، بخش خصوصی و جامعه، گردشگری ورزشی می‌تواند مزایای بزرگی را برای مقاصد ورزشی و بازیگران صنعت مرتبط فراهم کند (سرزو استیو و همکاران، ۲۰۲۴: ۱۲۲). در واقع ورزش و گردشگری می‌توانند مکمل یکدیگر باشند (گوتورو و همکاران، ۲۰۲۴: ۱۶۵). هدف اصلی گردشگری ورزشی حفظ افراد در سطح فعلی تناسب‌اندام (باتیر بکوف، ۲۰۲۲: ۳۱۲) آمادگی جسمانی ظرفیت بدن برای سازگاری با بار فیزیکی (کار روزانه) بدون خستگی است (سوسا، ۲۰۲۵: ۴۴۰) گردشگری ورزشی را می‌توان در مقاصد گردشگری توسعه داد تا گزینه‌های سرگرمی بیشتری برای بازدیدکنندگان فراهم کند، یا می‌توان آن را در درجه اول برای جذب مسافران داخلی و خارجی به کار گرفت (پاپچیکس و همکاران، ۲۰۲۴: ۳). با توجه به مطالب بالا می‌توان گفت که گردشگری ورزشی به صورت کلی به سه شکل مختلف تقسیم می‌شود که در شکل (۱) به این اشکال اشاره شده است.

شکل (۱). اشکال مختلف گردشگری ورزشی (Scoure: Zhao & Li, 2025, Kolenberg & Batra, 2019)

زیرمجموعه‌های دیگر شامل گردشگری ورزشی مکمل، گردشگری مشارکت ورزشی، گردشگری آموزشی ورزشی، گردشگری رویدادهای ورزشی و گردشگری ورزشی لوکس است (ژائو و همکاران، ۲۰۲۵) در واقع برای توسعه گردشگری ورزشی، انجام اقدامات زیر حائز اهمیت است: ایجاد تحریک چندحسی برای بهبود مشارکت فیزیکی گردشگران در فعالیتهای گردشگری ورزشی، طراحی استراحتگاه‌های ورزشی که پاسخگوی افراد گروه‌های سنی مختلف باشد، ارزیابی رضایت گردشگران و استفاده از بازخورد آنها برای ایجاد بهبود مستمر، بهبود خدمات رفاهی اولیه ارائه‌شده در استراحتگاه‌های ورزشی، استفاده از رسانه‌های اجتماعی برای نمایش ویژگی‌های محیط فیزیکی منحصربه‌فرد و محبوب به دیگران (گائو و همکاران، ۲۰۲۵: ۵۶).

چالش‌های پیش روی گردشگری ورزشی:

چالش‌های پیش روی گردشگری ورزشی، به‌ویژه در عرصه پایداری، ابعادی پیچیده و چندگانه دارد که نیازمند رویکردی جامع و استراتژیک است. محدودیت‌های مالی، به‌ویژه در پروژه‌های بلندمدت با سرمایه‌گذاری‌های اولیه هنگفت و هزینه‌های نگهداری مستمر، سدی محکم در برابر دستیابی به اهداف پایداری محسوب می‌شود (ون و همکاران، ۲۰۲۱) همچنین، بهره‌برداری بهینه و پایدار از زیرساخت‌های ورزشی، به‌خصوص پس از اتمام رویدادهای بزرگ، مسئله‌ای حیاتی است که نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و بلندمدت است. افزون بر این، ایجاد توازن میان حفاظت از محیط زیست، رشد اقتصادی و رفاه اجتماعی، از الزامات اساسی برای تحقق گردشگری ورزشی پایدار به شمار می‌رود (لی و همکاران، ۲۰۲۵: ۲۸۵۲). با وجود این موانع، پتانسیل نهفته در گردشگری ورزشی پایدار، در ایجاد رشد اقتصادی پویا، حفظ محیط زیست بکر و ارتقای رفاه اجتماعی فراگیر، غیرقابل انکار است و تلاش برای غلبه بر این چالش‌ها، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. بر اساس رویکرد توسعه پایدار، گردشگری ورزشی پایدار نوعی از گردشگری است که از نظر اکولوژیکی و

بوم‌شناختی بی‌خطر از نظر اقتصادی قابل اجرا و از نظر اجتماعی قابل پذیرش باشد بر این اساس گردشگری ورزشی پایدار با شاخص‌های زیر مشخص می‌شود. (ایننتیار و همکاران، ۱۰۲۹: ۲۰۲۳)

- اجتماعی: ۱. حفظ و گسترش فرهنگ و هویت بومی منطقه. ۲. بهبود تعامل اجتماعی جامعه میزبان با یکدیگر و با گردشگران. ۳. ارتقای سطح سواد و تحصیلات جامعه میزبان ۴- ارتقای سطح فرهنگ جامعه میزبان

- اقتصادی: ۱. توسعه اقتصادی متعادل و غیر لجام‌گسیخته. ۲. اشتغال و درآمدزایی مستمر و روبه‌جلو برای جامعه میزبان. ۳. عدم تأثیر پذیری از شوک‌های اقتصادی و بحران‌های مالی. ۴. عدم تأثیر پذیری از تحریم‌های بین‌الملل.

- محیط زیستی: ۱. بهره‌برداری کم سرعت و آهسته از محیط طبیعی؛ ۲. حفظ توازن اکولوژیکی محیط زیست جامعه میزبان. ۳. حمایت از فعالیت‌های گردشگری پاک و غیر آلوده (امینی و همکاران، ۹۱: ۱۴۰۱).

پیشینه پژوهش

در حوزه‌ی بررسی شاخص‌های گردشگری ورزشی، پژوهشات نسبتاً زیادی در داخل و خارج از ایران انجام شده است. در ادامه، به بررسی مهم‌ترین و مرتبط‌ترین پیشینه‌های موجود در این زمینه پرداخته شده است.

عبداللهی و همکاران (۱۴۰۳) با رویکرد کیفی خود، دریچه‌ای نو به سوی تجاری‌سازی صنعت گردشگری ورزشی ایران گشوده است. این مطالعه با ارائه یک چارچوب تحلیلی جامع در قالب یازده منظر کلیدی، ابعاد گوناگون این فرآیند پیچیده را تبیین نموده است. از بررسی روندهای بین‌المللی و توسعه ملی گرفته تا واکاوی اکوسیستم کارآفرینی و شناسایی پیشران‌ها و موانع، این پژوهش تصویری چندبعدی از مسیر تجاری‌سازی گردشگری ورزشی ایران ترسیم می‌کند و با ارائه راهبردها و توجه به قابلیت‌های عرضه و تقاضا، بستری غنی برای درک پیامدهای خرد و کلان این تحول فراهم می‌آورد.

کریمی و همکاران (۱۴۰۳) با هدف طراحی مدل مدیریت یکپارچه برای صنعت گردشگری ورزشی ایران، به شناسایی هشت شاخص مؤثر در این راستا دست یافته است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که شاخص‌های سیاستی-برنامه‌ای، وظیفه‌ای، مدیریتی، قانونی، نهادی، ساختاری، دینفعان، ابزار و منابع، همگی نقش تعیین‌کننده‌ای در مدیریت یکپارچه این صنعت ایفا می‌کنند. در این میان، تأکید ویژه بر شاخص قانونی و زیرمعیار بودجه، با بالاترین میزان تأثیرگذاری، ضرورت توجه ویژه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان به این جنبه‌های حیاتی را آشکار می‌سازد. وجود ارتباط معنادار بین معیارهای اصلی پژوهش نیز بر انسجام و یکپارچگی عوامل مؤثر در مدیریت این صنعت صحنه می‌گذارد.

حقیقت و همکاران (۱۴۰۳) با بررسی عوامل کلیدی مؤثر بر گردشگری ورزشی ایران، پانزده عامل سرنوشت‌ساز را شناسایی نموده است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که دو عامل "گویه‌های بومی" و "روابط بین‌الملل" از بیشترین میزان تأثیرگذاری برخوردارند. بر اساس این دو عامل محوری، چهار سناریوی محتمل برای آینده گردشگری ورزشی ایران شامل توسعه تاب‌آور، ظلمت گردشگری ورزشی، توسعه شکننده و توسعه ایده‌آل ترسیم شده است. سناریوی ایده‌آل، که نمایانگر مطلوب‌ترین وضعیت است، بر اهمیت رفع محدودیت‌های بین‌المللی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های منطقه‌ای برای دستیابی به توسعه موفق گردشگری ورزشی در کشور تأکید دارد، در حالی که سناریوی ظلمت، ناشی از فشارهای خارجی و فقدان اراده داخلی، تاریک‌ترین چشم‌انداز را به تصویر می‌کشد. شناخت این سناریوها، به ویژه سناریوی ایده‌آل، امکان برنامه‌ریزی راهبردی و اتخاذ تدابیر لازم برای تحقق توسعه گردشگری ورزشی در ایران را فراهم می‌سازد.

رضانیان شهری و همکاران (۱۴۰۳) با به‌کارگیری رویکرد آمایش سرزمین، نقشه راه توسعه گردشگری ورزشی در شمال کشور را با دقت ترسیم نموده است. یافته‌های این پژوهش به روشنی نشان می‌دهد که جذابیت‌های طبیعی و رویدادهای ورزشی، در کنار شرایط اقلیمی مساعد، به عنوان قدرتمندترین محرک‌های این صنعت در این منطقه شناخته می‌شوند. پس از آن‌ها، عوامل مدیریتی-اجرایی، فرهنگی-اجتماعی، قوانین و سیاست‌های حمایتی، زیرساخت‌های اقامتی و ورزشی مناسب، و در نهایت، تسهیل جریان حمل‌ونقل، زنجیره عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی در شمال کشور را تکمیل می‌کنند. این پژوهش با اولویت‌بندی

این هفت گروه از عوامل، ضرورت توجه یکپارچه و برنامه‌ریزی دقیق مدیران و مسئولان را در راستای شکوفایی پایدار این صنعت در این پهنه جغرافیایی مورد تأکید قرار می‌دهد.

خسروی منش و همکاران (۱۴۰۱) با تمرکز ویژه بر جزیره کیش و ورزش‌های تفریحی بانوان، نشان می‌دهد که توسعه گردشگری ورزشی در این منطقه تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل قرار دارد که بررسی مدل ساختاری، تأثیرگذاری تمامی عوامل شناسایی شده را تأیید می‌کند. در این میان، عوامل مدیریتی به عنوان اصلی‌ترین نیروی محرکه و عوامل فردی به عنوان کم‌اهمیت‌ترین عامل در توسعه این نوع گردشگری در جزیره کیش شناخته شده‌اند. این یافته‌ها بر نقش محوری مدیریت کارآمد و برنامه‌ریزی استراتژیک در پیشبرد اهداف گردشگری ورزشی در این جزیره توریستی تأکید دارد.

احمدی و همکاران (۱۴۰۱) با هدف تدوین راهبردهای توسعه گردشگری ورزشی استان اردبیل، به تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای این صنعت در این منطقه پرداخته است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که در میان نقاط قوت، "بیمه حوادث ورزشکاران" از بالاترین اهمیت برخوردار است، در حالی که "استفاده کم از تجارب موجود در توسعه متقابل ورزش و گردشگری" به عنوان مهم‌ترین نقطه ضعف شناسایی شده است. در بخش فرصت‌ها، "وجود راهنمایان زبده" کلید جذب گردشگران خارجی تلقی شده و "کمبود برنامه جامع و هماهنگ" به عنوان اصلی‌ترین تهدید برای توسعه این صنعت در اردبیل مطرح گردیده است. تحلیل موقعیت استراتژیک گردشگری ورزشی اردبیل، قرارگیری آن در منطقه محافظه کارانه (تدافعی) را نشان می‌دهد و در نهایت، ۴۷ استراتژی متنوع در قالب ماتریس SWOT برای مواجهه با چالش‌ها و بهره‌گیری از فرصت‌های پیش رو تدوین شده است.

فضایی و همکاران (۱۳۹۹)، با تمرکز بر جشنواره ورزش‌های زمستانی سرعین، به وضوح نشان داد که توسعه گردشگری ورزشی رابطه‌ای مستقیم و معنادار با پیشرفت پایدار در تمامی جوانب دارد ($P < 0.05$). این مطالعه برجسته می‌کند که رونق گردشگری ورزشی در شهرهای میزبان، نه تنها به خلق فرصت‌های شغلی جدید و کاهش آمار بیکاری منجر می‌شود و بدین ترتیب چرخ‌های اقتصاد را به حرکت درمی‌آورد، بلکه با ایجاد بستری برای تعاملات فرهنگی متنوع و مقابله با اشکال گوناگون تبعیض، به انسجام و توسعه اجتماعی نیز کمک می‌کند. افزون بر این، یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که برگزاری رویدادهای ورزشی در دل طبیعت زمستانی سرعین، نگرش و عملکرد ساکنان محلی را در زمینه حفظ و حراست از محیط زیست بهبود بخشیده و نقش کلیدی گردشگری ورزشی را در دستیابی به اهداف پایداری زیست‌محیطی نمایان می‌سازد. در نهایت، این پژوهش با ارائه شواهد قاطع، بر پتانسیل بی‌نظیر گردشگری ورزشی به عنوان یک نیروی محرکه برای توسعه‌ای همه‌جانبه و پایدار در سطح جوامع محلی تأکید می‌کند.

سودارمانتو و همکاران (۲۰۲۵) در مقاله خود با ارائه یک مرور سیستماتیک برای توسعه مقاصد گردشگری پایدار بر اساس گردشگری ورزشی پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آن‌ها به وضوح نشان می‌دهد که گردشگری ورزشی، با تأثیر قابل توجه بر اقتصاد جاوه مرکزی و رونق گردشگری در روستای کمونینگ، به عنوان یک موتور محرکه قدرتمند برای توسعه پایدار عمل می‌کند. این پتانسیل نهفته در جاوه مرکزی، با بهره‌گیری از منابع طبیعی غنی و برگزاری رویدادها و مسابقات ورزشی بیشتر، می‌تواند به حداکثر رساندن مزایای گردشگری ورزشی و بهبود شرایط اجتماعی و اقتصادی منطقه منجر شود. بنابراین، ادغام استراتژیک ورزش و گردشگری، نه تنها به افزایش تعداد بازدیدکنندگان کمک می‌کند، بلکه زمینه را برای رشد چشمگیر و پایدار این صنعت در آینده فراهم می‌سازد.

ژائو و لی (۲۰۲۵) در مقاله خود به بررسی توسعه هماهنگ گردشگری ورزشی در منطقه چنگدو-چونگ کینگ چین. پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که گردشگری ورزشی در چنگدو و چونگ کینگ، با وجود موفقیت‌های قابل توجه ناشی از موقعیت جغرافیایی، منابع ورزشی و حمایت‌های دولتی، با چالش‌هایی جدی مانند زیرساخت‌های ناکافی، توسعه نامتوازن منطقه‌ای، کمبود همکاری‌های صنعتی و نیروی متخصص مواجه است. با این حال، با اتخاذ رویکردهای استراتژیک مانند تقویت یکپارچگی شهری، توسعه همکاری‌های بین‌المللی، افزایش همکاری‌های صنعتی، تقویت حمایت‌های دولتی و بهبود شبکه‌های حمل و نقل، این

منطقه می‌تواند به توسعه‌ای با کیفیت و هماهنگ در حوزه گردشگری ورزشی دست یابد و الگویی برای سایر مناطق مشابه ارائه دهد. به طور خلاصه، این مطالعه راهنمایی‌های ارزشمندی را برای سیاست‌گذاران و ذینفعان در جهت بهره‌گیری از ظرفیت‌های گردشگری ورزشی برای دستیابی به منافع اقتصادی و اجتماعی ارائه می‌دهد.

فوزی و همکاران (۲۰۲۵) در مقاله خود به اجرای مدل منطقی به منظور ارزیابی سیاست توسعه گردشگری ورزشی پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که توسعه گردشگری ورزشی در سومدانگ، نیازمند برنامه‌ریزی جامع و دقیق در زمینه‌های سیاست‌گذاری، منابع انسانی، بودجه، فعالیت‌ها، خروجی‌ها و نتایج است. این مطالعه، با ارائه تصویری روشن از عوامل مؤثر در این حوزه، به سیاست‌گذاران کمک می‌کند تا با اتخاذ تصمیمات آگاهانه، نقش دولت‌های محلی را در توسعه گردشگری ورزشی منطقه به حداکثر برسانند. در واقع، این پژوهش راهنمایی عملی برای دستیابی به توسعه پایدار و مؤثر در این بخش ارائه می‌دهد.

پژوهش فوزی و همکاران (۲۰۲۵) در مقاله خود به کاوش در گردشگری ورزشی بالقوه پایدار در سومدانگ، اندونزی با استفاده از روش تصمیم‌گیری چندمعیاره، به‌طور قاطع نشان داد که پاراگلایدر و رفتینگ، با پشتوانه تحلیل دقیق، پتانسیل بالایی برای توسعه پایدار گردشگری ورزشی در سومدانگ دارند. این دو فعالیت، با توجه به معیارهای ارزیابی، به‌عنوان اولویت‌های اصلی برای سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی مطرح شدند، در حالی که گلف، با وجود ظرفیت‌های خود، به‌دلیل وابستگی به بخش خصوصی و محدودیت‌های بودجه‌ای، در رتبه پایین‌تری قرار گرفت. به عبارت دیگر، این پژوهش، راهنمایی روشنی برای تصمیم‌گیران ارائه می‌دهد تا با تمرکز بر پاراگلایدر و رفتینگ، گامی مؤثر در جهت توسعه گردشگری ورزشی پایدار در منطقه بردارند.

پژوهش سوسا و همکاران (۲۰۲۵) با ارائه چهار سناریوی احتمالی، آینده گردشگری ورزشی در مکزیکو سیتی را ترسیم می‌کند. در این میان، سناریوی "نزدیک‌ترین به واقعیت" به عنوان راه حلی ایده‌آل، بر همزیستی مسالمت‌آمیز بین مردم محلی، گردشگران و دولت تأکید دارد. این سناریو، با ایجاد گروه‌های فرهنگی و مراکز اطلاع‌رسانی، به ارتقای درک متقابل و بهبود تعاملات بین این سه گروه می‌پردازد. به عبارت دیگر، این پژوهش، راهکاری عملی و واقع‌بینانه برای توسعه پایدار گردشگری ورزشی در مکزیکو سیتی ارائه می‌دهد.

رومالو جاکوبو و همکاران (۲۰۲۲) در مقاله خود به بررسی تأثیر گردشگری ورزشی در توسعه اجتماعی پایدار در بین ساکنان گرن کاناریا پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که ساکنان گرن کاناریا دیدگاه مثبتی نسبت به تأثیر گردشگری ورزشی بر توسعه اجتماعی پایدار دارند. این امر حاکی از آن است که گردشگری ورزشی می‌تواند به عنوان یک عامل مثبت در بهبود شرایط اجتماعی جوامع محلی عمل کند.

ال سیلیسنا و سوسانتی (۲۰۲۰) در مقاله خود بر اهمیت زیرساخت‌های مناسب در توسعه گردشگری ورزشی تأکید دارد. نتایج این پژوهش نشان داد که سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ساحلی برای رویدادهای ورزشی در سوماترای اندونزی، منجر به ارتقای گردشگری و جذب گردشگران بیشتر شده است. این امر نشان می‌دهد که مدیریت مقصد و برنامه‌ریزی مناسب، نقش کلیدی در بهره‌برداری از پتانسیل گردشگری ورزشی دارد.

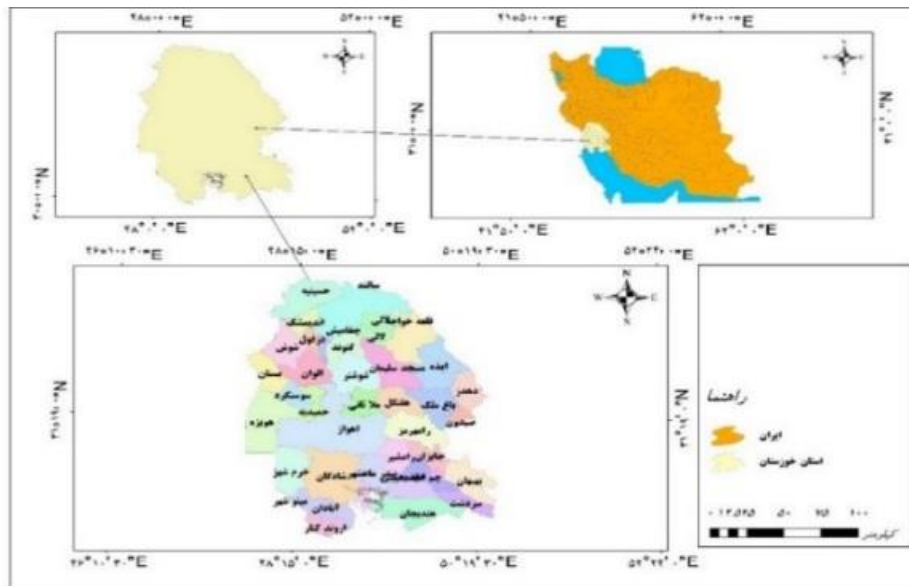
یانگ و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی که در تایوان انجام دادند، به بررسی عوامل مؤثر در گردشگری ورزشی پایدار پرداختند. آن‌ها با استفاده از یک مدل تصمیم‌گیری چندمعیاره ترکیبی، به این نتیجه رسیدند که عوامل اقتصادی، اجتماعی، بازاریابی و ارائه خدمات باکیفیت، نقش کلیدی در جذب گردشگران ورزشی، به‌ویژه در مناطق ساحلی، دارند. این پژوهش تأکید می‌کند که برای توسعه پایدار گردشگری ورزشی، توجه به این عوامل ضروری است.

نوآوری اصلی این پژوهش در تمرکز ویژه و منطقه‌ای آن بر گردشگری ورزشی استان خوزستان است؛ حوزه‌ای با پتانسیل‌های بکر که تاکنون کمتر مورد بررسی دقیق قرار گرفته است. برخلاف پژوهشات کلی در زمینه گردشگری، این پژوهش با رویکردی هدفمند، عوامل کلیدی مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی در خوزستان را شناسایی و بر اساس اهمیت و تاثیرشان اولویت‌بندی می‌کند. این امر، به ویژه با توجه به احتمال کمبود پژوهش‌های جامع و متمرکز پیشین در این زمینه، منجر به تولید دانش نوین و ارائه راهکارهای عملی و بومی برای توسعه این صنعت خواهد شد. علاوه بر این، استفاده از مدل پیشرفته DANP، با توانایی تحلیل روابط پیچیده بین عوامل و وزن‌دهی دقیق آن‌ها، یک نوآوری روش‌شناختی

قدرتمند است که درک عمیق‌تری از محرک‌های توسعه پایدار گردشگری ورزشی در خوزستان فراهم می‌آورد و در صورت عدم استفاده قبلی از این مدل در این بستر، ارزش و نوآوری آن را دوچندان می‌سازد.

منطقه مورد مطالعه

خوزستان، با وسعتی بالغ بر ۶۴ هزار و ۲۳۶ کیلومتر مربع، در جنوب غربی ایران و بین مختصات جغرافیایی ۲۹ درجه و ۵۸ دقیقه تا ۳۳ درجه و ۴ دقیقه عرض شمالی و ۴۷ درجه و ۴۱ دقیقه تا ۵۰ درجه و ۳۹ دقیقه طول شرقی قرار دارد. این استان از شمال به لرستان و از شمال شرقی به استان اصفهان، از شمال غربی به استان ایلام، از شرق و جنوب شرقی به استان‌های چهارمحال و بختیاری و کهگیلویه و بویر احمد، از جنوب به خلیج فارس و از غرب به کشور عراق محدود می‌شود. و دارای ۱۶ شهرستان و ۲۹ شهر می‌باشد و طبق آخرین سرشماری جمعیت این استان ۴۷۱۰۵۰۹ نفر است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). موقعیت محدوده مورد نظر در شکل (۲) نشان داده شده است.

شکل (۲). محدوده مورد مطالعه. ترسیم: نگارندگان

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر دارای یک رویکرد ترکیبی و چندوجهی است. که از نظر ماهیت داده‌ها، کیفی-کمی، از لحاظ هدف، کاربردی، و بر اساس نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی است. برای دستیابی به اهداف پژوهش، از ابزار پرسشنامه DEMATEL برای جمع‌آوری داده‌ها و از تکنیک DANP برای اولویت‌بندی معیارها استفاده شده است. تمامی مراحل با استفاده از نرم‌افزار Excel، با در نظر گرفتن ۶ شاخص اصلی و ۲۲ زیرشاخص، انجام شده است. روایی پرسشنامه، پس از بررسی و تأیید توسط متخصصان و خبرگان، تضمین شده است. برای سنجش پایایی پرسشنامه، از نرخ ناسازگاری استفاده شده است. از آنجایی که نرخ ناسازگاری ماتریس F کمتر از ۰/۱ است، ماتریس حاصل از نظرات خبرگان، پایایی لازم را دارد و می‌توان به مراحل بعدی پژوهش ادامه داد.

در بخش کیفی پژوهش، با استفاده از مرور عمیق ادبیات پژوهش، شاخص‌های پژوهش مشخص شده‌اند. در بخش کمی، برای اولویت‌بندی متغیرها، از تکنیک DANP استفاده شده است. برای گردآوری اطلاعات، با استفاده از شاخص‌ها و زیرشاخص‌های بخش کیفی، پرسشنامه ساختاریافته DEMATEL به صورت حضوری یا مجازی، توسط جامعه آماری تکمیل شده است. جامعه آماری شامل ۳۰ نفر از کارشناسان حوزه ورزش، گردشگری و خبرگان آشنا به موضوع، با مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر، می‌باشد.

انتخاب این افراد بر اساس نمونه‌گیری غیر احتمالی و هدفمند انجام شده است. پرسشنامه‌ها شامل جدولی از مؤلفه‌ها و روابط میان آن‌ها بوده و میزان اثرگذاری این مؤلفه‌ها بر یکدیگر، از طریق نظرات خبرگان تعیین شده است. پرسشنامه‌ها استاندارد بوده و در پژوهش‌های مشابه نیز مورد استفاده قرار گرفته‌اند.

شاخص‌های پژوهش

در این بخش براساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش و با توجه به انجام مصاحبه‌ها، شاخص‌ها و زیرشاخص‌های گردشگری ورزشی در جدول (۱) آمده است.

جدول ۱. شاخص‌ها و زیرشاخص‌های گردشگری ورزشی در استان خوزستان

شاخص	کد	زیر شاخص
عوامل	M1	استفاده از برنامه‌ریزی استراتژیک برای توسعه گردشگری در ورزش
مدیریتی و	M2	بررسی زیرساخت‌های گردشگری ورزشی
برنامه‌ریزی	M3	مکانیابی مناسب جهت گردشگری ورزشی در استان خوزستان
	M4	وجود نیروی انسانی متخصص در بخش توسعه گردشگری ورزش
	M5	تعمیق همکاری و هماهنگی بین نهادهای مسئول بخش‌های ورزشی و گردشگری
عوامل	B1	برگزاری تورهای ورزشی و با کیفیت مناسب توسط آژانس‌های مسافرتی
بازاریابی	B2	رضایت گردشگران از کیفیت خدمات
	B3	برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات ورزشی با بهره‌مندی از پتانسیل‌های موجود ورزش بومی
	B4	تبلیغات و بررسی نقش رسانه‌ها
عوامل	E1	اشتغال‌زایی
اقتصادی	E2	جذب سرمایه‌های خارجی در استان خوزستان،
	E3	ارائه تسهیلات و اتخاذ سیاست‌های تشویقی دولت در جذب سرمایه‌گذاران
عوامل	S1	مشارکت اجتماعی و فرهنگی
فرهنگی و	S2	ایمنی و امنیت
اجتماعی	S3	فرهنگ‌سازی در جامعه به منظور پذیرش گردشگر
عوامل	En1	وجود چشم اندازها و مناظر زیبای طبیعی در منطقه
محیطی و	En2	ارتقا سطح بهداشت و کاهش زباله در محیط طبیعی
زیست محیطی	En3	برخورداری استان از اقلیم و آب و هوای مناسب در بعضی از فصول سال
عوامل	I1	وجود امکانات تفریحی و ورزشی لازم برای حفظ گردشگران در استان خوزستان
زیرساختی	I2	به روز بودن تکنولوژی در برگزاری مسابقات متنوع ورزشی در استان خوزستان
	I3	وجود زیر ساخت‌های لازم به منظور گرایش جوانان به ورزش
	I4	بهبود در سیستم حمل و نقل (هوایی، ریلی و زمینی) و دسترسی جاذبه‌ها به شبکه‌های ارتباطی سریع جهت جذب گردشگران در حوزه ورزشی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

یافته‌ها

در این پژوهش با استفاده از مرور ادبیات و پیشینه پژوهش‌های انجام شده شاخص‌های گردشگری ورزشی شناسایی شدند، سپس برای بومی‌سازی عوامل، پرسش‌نامه‌ای بین ۳۰ نفر توزیع شد. در ادامه به شرح یافته‌های هر مرحله از روش دنپ (DANP) پرداخته شده است:

گام اول: محاسبه ماتریس ارتباط مستقیم

در این گام از خبرگان خواسته شد تا میزان تأثیرگذاری زیر شاخص I بر زیرشاخص در بازه ۰ تا ۴ (از ضعیف به قوی) را نشان دهند. میانگین نظرات ۳۰ نفر خبره پژوهش در ماتریس ارتباط مستقیم قرار گرفت.

جدول ۲. محاسبه ماتریس ارتباط مستقیم

Criteria	M1	M2	M3	M4	M5	B1	B2	B3	B4	E1	E2	E3	S1	S2	S3	En1	En2	En3	I1	I2	I3	I4
M1	۰.۰۰	۳.۳۷	۳.۳۷	۲.۸۷	۲.۶۲	۲.۶۲	۳.۱۲	۳.۱۲	۳.۱۲	۲.۷۵	۳.۵۰	۳.۱۲	۲.۵۰	۲.۸۷	۲.۷۵	۱.۵۰	۲.۰۰	۳.۳۷	۲.۲۵	۲.۶۲	۲.۷۵	۱.۵۰
M2	۳.۲۵	۰.۰۰	۳.۳۷	۲.۲۵	۳.۰۰	۲.۷۵	۳.۰۰	۲.۵۰	۳.۲۵	۲.۲۵	۳.۵۰	۳.۳۷	۳.۵۰	۲.۲۵	۲.۸۷	۱.۳۷	۳.۵۰	۳.۳۷	۲.۲۵	۳.۰۰	۲.۸۷	۱.۳۷
M3	۳.۲۵	۳.۱۲	۰.۰۰	۳.۱۲	۲.۸۷	۳.۵۰	۱.۸۷	۲.۶۲	۳.۲۵	۳.۱۲	۳.۵۰	۳.۲۵	۳.۱۲	۳.۱۲	۲.۳۷	۱.۱۲	۳.۱۲	۱.۸۷	۳.۱۲	۲.۸۷	۲.۳۷	۱.۱۲
M4	۲.۸۷	۱.۸۷	۳.۳۷	۰.۰۰	۳.۳۷	۲.۳۷	۱.۷۵	۱.۳۷	۲.۸۷	۳.۱۲	۳.۰۰	۳.۵۰	۱.۷۵	۲.۸۷	۳.۱۲	۲.۷۵	۱.۷۵	۳.۳۷	۲.۸۷	۳.۳۷	۳.۱۲	۲.۷۵
M5	۲.۷۵	۲.۲۵	۲.۷۵	۲.۷۵	۰.۰۰	۳.۳۷	۳.۱۲	۱.۷۵	۲.۷۵	۳.۰۰	۳.۰۰	۳.۵۰	۱.۷۵	۲.۷۵	۲.۶۲	۲.۷۵	۱.۷۵	۲.۷۵	۲.۷۵	۲.۲۵	۲.۶۲	۲.۷۵
B1	۲.۵۰	۲.۶۲	۲.۸۷	۲.۸۷	۳.۰۰	۰.۰۰	۲.۶۲	۲.۳۷	۲.۵۰	۲.۳۷	۳.۰۰	۲.۲۵	۲.۲۵	۲.۸۷	۳.۱۲	۰.۸۷	۲.۲۵	۲.۸۷	۲.۸۷	۳.۰۰	۳.۱۲	۰.۸۷
B2	۱.۷۵	۲.۲۵	۲.۶۲	۲.۲۵	۳.۳۷	۳.۵۰	۰.۰۰	۱.۸۷	۱.۷۵	۱.۸۷	۲.۳۷	۲.۸۷	۲.۳۷	۲.۲۵	۲.۲۵	۱.۶۲	۲.۳۷	۲.۶۲	۲.۲۵	۲.۳۷	۲.۲۵	۱.۶۲
B3	۲.۵۰	۲.۸۷	۲.۲۵	۱.۲۵	۱.۷۵	۱.۸۷	۲.۶۲	۰.۰۰	۲.۵۰	۱.۸۷	۳.۰۰	۲.۳۷	۲.۷۵	۱.۲۵	۱.۶۲	۱.۵۰	۲.۷۵	۲.۲۵	۱.۲۵	۱.۷۵	۱.۶۲	۱.۵۰
B4	۳.۲۵	۲.۶۲	۳.۳۷	۲.۲۵	۳.۰۰	۲.۷۵	۳.۰۰	۲.۵۰	۰.۰۰	۲.۲۵	۳.۵۰	۲.۳۷	۳.۵۰	۲.۲۵	۲.۸۷	۱.۳۷	۳.۵۰	۳.۳۷	۲.۲۵	۳.۰۰	۲.۸۷	۱.۳۷
E1	۳.۲۵	۳.۱۲	۲.۸۷	۳.۱۲	۲.۸۷	۳.۵۰	۱.۸۷	۲.۶۲	۳.۲۵	۰.۰۰	۳.۵۰	۳.۲۵	۳.۱۲	۳.۱۲	۲.۳۷	۱.۱۲	۳.۱۲	۳.۲۵	۳.۱۲	۲.۸۷	۲.۳۷	۱.۱۲
E2	۲.۷۵	۲.۲۵	۲.۷۵	۲.۷۵	۲.۸۷	۲.۳۷	۳.۱۲	۱.۷۵	۲.۷۵	۳.۰۰	۰.۰۰	۲.۵۰	۱.۷۵	۲.۷۵	۲.۶۲	۲.۷۵	۱.۷۵	۲.۷۵	۲.۷۵	۳.۳۷	۲.۶۲	۲.۷۵
E3	۲.۶۲	۳.۱۲	۲.۸۷	۲.۲۵	۳.۶۲	۳.۵۰	۳.۵۰	۳.۱۲	۲.۶۲	۱.۸۷	۳.۵۰	۰.۰۰	۳.۰۰	۲.۲۵	۲.۷۵	۲.۶۲	۳.۰۰	۲.۸۷	۲.۲۵	۳.۶۲	۲.۶۲	۲.۶۲
S1	۲.۷۵	۲.۷۵	۳.۰۰	۲.۵۰	۳.۰۰	۲.۷۵	۳.۱۲	۲.۳۷	۲.۳۷	۲.۲۵	۳.۵۰	۳.۰۰	۰.۰۰	۲.۵۰	۲.۶۲	۱.۲۵	۲.۵۰	۳.۰۰	۲.۵۰	۳.۰۰	۲.۶۲	۱.۲۵
S2	۱.۷۵	۲.۳۷	۳.۱۲	۳.۰۰	۱.۶۲	۱.۷۵	۳.۰۰	۲.۲۵	۱.۷۵	۲.۸۷	۳.۰۰	۱.۷۵	۲.۶۲	۰.۰۰	۱.۷۵	۱.۳۷	۲.۶۲	۳.۱۲	۳.۰۰	۱.۶۲	۱.۷۵	۱.۳۷
S3	۲.۵۰	۲.۶۲	۲.۸۷	۲.۸۷	۳.۰۰	۱.۸۷	۲.۶۲	۲.۳۷	۲.۵۰	۲.۳۷	۳.۰۰	۲.۲۵	۲.۲۵	۲.۸۷	۰.۰۰	۰.۸۷	۲.۲۵	۲.۸۷	۳.۰۰	۳.۱۲	۲.۶۲	۰.۰۰
En1	۱.۷۵	۲.۲۵	۲.۶۲	۲.۲۵	۲.۳۷	۳.۵۰	۳.۰۰	۱.۸۷	۱.۷۵	۱.۸۷	۲.۳۷	۲.۸۷	۲.۳۷	۲.۲۵	۲.۲۵	۰.۰۰	۲.۳۷	۲.۶۲	۲.۲۵	۲.۳۷	۲.۲۵	۱.۶۲
En2	۲.۵۰	۲.۸۷	۲.۲۵	۱.۲۵	۱.۷۵	۱.۸۷	۲.۶۲	۱.۳۷	۲.۵۰	۱.۸۷	۳.۰۰	۲.۳۷	۲.۷۵	۱.۲۵	۱.۶۲	۱.۵۰	۰.۰۰	۲.۲۵	۱.۲۵	۱.۷۵	۱.۶۲	۱.۵۰
En3	۳.۱۲	۳.۱۲	۳.۱۲	۳.۰۰	۳.۱۲	۳.۱۲	۲.۲۵	۱.۸۷	۳.۱۲	۱.۸۷	۳.۰۰	۰.۸۷	۱.۷۵	۳.۰۰	۲.۳۷	۱.۸۷	۱.۷۵	۰.۰۰	۳.۰۰	۳.۱۲	۲.۳۷	۱.۸۷
I1	۲.۵۰	۲.۶۲	۲.۸۷	۲.۸۷	۳.۰۰	۳.۵۰	۲.۶۲	۲.۳۷	۲.۵۰	۲.۳۷	۳.۰۰	۲.۲۵	۲.۲۵	۲.۸۷	۳.۱۲	۰.۸۷	۲.۲۵	۲.۸۷	۰.۰۰	۳.۰۰	۳.۱۲	۰.۸۷
I2	۱.۷۵	۲.۲۵	۲.۶۲	۲.۲۵	۲.۳۷	۳.۵۰	۳.۵۰	۱.۸۷	۱.۷۵	۱.۸۷	۲.۳۷	۲.۸۷	۲.۳۷	۲.۲۵	۲.۲۵	۱.۶۲	۲.۳۷	۲.۶۲	۲.۲۵	۰.۰۰	۲.۲۵	۱.۶۲
I3	۲.۵۰	۲.۸۷	۲.۲۵	۱.۲۵	۱.۷۵	۱.۸۷	۲.۶۲	۳.۰۰	۲.۵۰	۱.۸۷	۳.۰۰	۲.۳۷	۲.۷۵	۱.۲۵	۱.۶۲	۱.۵۰	۲.۷۵	۲.۲۵	۱.۲۵	۱.۷۵	۰.۰۰	۱.۵۰
I4	۱.۵	۲.۷۵	۱.۳۷	۱.۲۵	۱.۳۷	۱.۲۵	۱.۶۲	۲	۱.۵	۳.۱۲	۱.۷۵	۲	۲.۵	۱.۲۵	۱.۱۲	۱.۵	۲.۵	۱.۳۷	۱.۲۵	۱.۳۷	۱.۱۲	۰.۰۰

گام دوم: نرمال‌سازی ماتریس ارتباط مستقیم

در این گام، کلیه عناصر ماتریس بر بزرگ‌ترین عدد به دست آمده از جمع سطرهای ماتریس تقسیم شده است تا شدت نسبی حاکم بر روابط مستقیم تعیین شود.

جدول ۳. نرمال‌سازی ماتریس ارتباط مستقیم

	M1	M2	M3	M4	M5	B1	B2	B3	B4	E1	E2	E3	S1	S2	S3	En1	En2	En3	I1	I2	I3	I4
M1	۰,۰۰۰	۰,۰۵۹	۰,۰۵۹	۰,۰۵۰	۰,۰۴۶	۰,۰۴۶	۰,۰۳۷	۰,۰۵۵	۰,۰۵۵	۰,۰۴۸	۰,۰۶۲	۰,۰۳۷	۰,۰۴۴	۰,۰۵۰	۰,۰۴۸	۰,۰۲۶	۰,۰۳۵	۰,۰۵۹	۰,۰۴۰	۰,۰۴۶	۰,۰۴۸	۰,۰۲۶
M2	۰,۰۵۷	۰,۰۰۰	۰,۰۵۹	۰,۰۴۰	۰,۰۵۳	۰,۰۴۸	۰,۰۳۵	۰,۰۴۴	۰,۰۵۷	۰,۰۴۰	۰,۰۶۲	۰,۰۴۲	۰,۰۶۲	۰,۰۴۰	۰,۰۵۰	۰,۰۲۴	۰,۰۶۲	۰,۰۵۹	۰,۰۴۰	۰,۰۵۳	۰,۰۵۰	۰,۰۲۴
M3	۰,۰۵۷	۰,۰۵۵	۰,۰۰۰	۰,۰۳۷	۰,۰۵۰	۰,۰۴۴	۰,۰۳۳	۰,۰۴۶	۰,۰۵۷	۰,۰۳۷	۰,۰۶۲	۰,۰۴۰	۰,۰۵۵	۰,۰۳۷	۰,۰۴۲	۰,۰۲۰	۰,۰۵۵	۰,۰۳۳	۰,۰۳۷	۰,۰۵۰	۰,۰۴۲	۰,۰۲۰
M4	۰,۰۵۰	۰,۰۳۳	۰,۰۴۲	۰,۰۰۰	۰,۰۵۹	۰,۰۴۲	۰,۰۳۱	۰,۰۲۴	۰,۰۵۰	۰,۰۳۷	۰,۰۳۵	۰,۰۴۴	۰,۰۳۱	۰,۰۵۰	۰,۰۵۵	۰,۰۴۸	۰,۰۳۱	۰,۰۴۲	۰,۰۵۰	۰,۰۵۹	۰,۰۵۵	۰,۰۴۸
M5	۰,۰۴۸	۰,۰۴۰	۰,۰۴۸	۰,۰۴۸	۰,۰۰۰	۰,۰۴۲	۰,۰۳۷	۰,۰۳۱	۰,۰۴۸	۰,۰۳۵	۰,۰۳۵	۰,۰۴۴	۰,۰۳۱	۰,۰۴۸	۰,۰۴۶	۰,۰۴۸	۰,۰۳۱	۰,۰۴۸	۰,۰۴۸	۰,۰۴۰	۰,۰۴۶	۰,۰۴۸
B1	۰,۰۴۴	۰,۰۴۶	۰,۰۵۰	۰,۰۵۰	۰,۰۵۳	۰,۰۰۰	۰,۰۴۶	۰,۰۴۲	۰,۰۴۴	۰,۰۴۲	۰,۰۳۵	۰,۰۴۰	۰,۰۴۰	۰,۰۵۰	۰,۰۵۵	۰,۰۱۵	۰,۰۴۰	۰,۰۵۰	۰,۰۵۰	۰,۰۵۳	۰,۰۵۵	۰,۰۱۵
B2	۰,۰۳۱	۰,۰۴۰	۰,۰۴۶	۰,۰۴۰	۰,۰۴۲	۰,۰۴۴	۰,۰۰۰	۰,۰۳۳	۰,۰۳۱	۰,۰۳۳	۰,۰۴۲	۰,۰۵۰	۰,۰۴۲	۰,۰۴۰	۰,۰۴۰	۰,۰۲۹	۰,۰۴۲	۰,۰۴۶	۰,۰۴۰	۰,۰۴۲	۰,۰۴۰	۰,۰۲۹
B3	۰,۰۴۴	۰,۰۵۰	۰,۰۴۰	۰,۰۲۲	۰,۰۳۱	۰,۰۳۳	۰,۰۴۶	۰,۰۰۰	۰,۰۴۴	۰,۰۳۳	۰,۰۳۵	۰,۰۴۲	۰,۰۴۸	۰,۰۲۲	۰,۰۲۹	۰,۰۲۶	۰,۰۴۸	۰,۰۴۰	۰,۰۲۲	۰,۰۳۱	۰,۰۲۹	۰,۰۲۶
B4	۰,۰۵۷	۰,۰۴۶	۰,۰۵۹	۰,۰۴۰	۰,۰۵۳	۰,۰۴۸	۰,۰۳۵	۰,۰۴۴	۰,۰۰۰	۰,۰۴۰	۰,۰۶۲	۰,۰۴۲	۰,۰۶۲	۰,۰۴۰	۰,۰۵۰	۰,۰۲۴	۰,۰۶۲	۰,۰۵۹	۰,۰۴۰	۰,۰۵۳	۰,۰۵۰	۰,۰۲۴
E1	۰,۰۵۷	۰,۰۵۵	۰,۰۵۰	۰,۰۳۷	۰,۰۵۰	۰,۰۴۴	۰,۰۳۳	۰,۰۴۶	۰,۰۵۷	۰,۰۰۰	۰,۰۶۲	۰,۰۴۰	۰,۰۵۵	۰,۰۳۷	۰,۰۴۲	۰,۰۲۰	۰,۰۵۵	۰,۰۵۷	۰,۰۳۷	۰,۰۵۰	۰,۰۴۲	۰,۰۲۰
E2	۰,۰۴۸	۰,۰۴۰	۰,۰۴۸	۰,۰۴۸	۰,۰۵۰	۰,۰۴۲	۰,۰۳۷	۰,۰۳۱	۰,۰۴۸	۰,۰۳۵	۰,۰۰۰	۰,۰۴۴	۰,۰۳۱	۰,۰۴۸	۰,۰۴۶	۰,۰۴۸	۰,۰۳۱	۰,۰۴۸	۰,۰۴۸	۰,۰۵۹	۰,۰۴۶	۰,۰۴۸
E3	۰,۰۴۶	۰,۰۳۷	۰,۰۵۰	۰,۰۴۰	۰,۰۶۴	۰,۰۴۴	۰,۰۴۴	۰,۰۳۷	۰,۰۴۶	۰,۰۳۳	۰,۰۴۴	۰,۰۰۰	۰,۰۳۵	۰,۰۴۰	۰,۰۴۸	۰,۰۴۶	۰,۰۳۵	۰,۰۵۰	۰,۰۴۰	۰,۰۶۴	۰,۰۴۶	۰,۰۴۶
S1	۰,۰۴۸	۰,۰۴۸	۰,۰۵۳	۰,۰۴۴	۰,۰۵۳	۰,۰۴۸	۰,۰۳۷	۰,۰۴۲	۰,۰۴۲	۰,۰۴۰	۰,۰۴۴	۰,۰۵۳	۰,۰۰۰	۰,۰۴۴	۰,۰۴۶	۰,۰۲۲	۰,۰۴۴	۰,۰۵۳	۰,۰۴۴	۰,۰۵۳	۰,۰۴۶	۰,۰۲۲
S2	۰,۰۳۱	۰,۰۴۲	۰,۰۳۷	۰,۰۳۵	۰,۰۲۹	۰,۰۳۱	۰,۰۳۵	۰,۰۴۰	۰,۰۳۱	۰,۰۵۰	۰,۰۵۳	۰,۰۳۱	۰,۰۴۶	۰,۰۰۰	۰,۰۳۱	۰,۰۲۴	۰,۰۴۶	۰,۰۳۷	۰,۰۳۵	۰,۰۲۹	۰,۰۳۱	۰,۰۲۴
S3	۰,۰۴۴	۰,۰۴۶	۰,۰۵۰	۰,۰۵۰	۰,۰۵۳	۰,۰۳۳	۰,۰۴۶	۰,۰۴۲	۰,۰۴۴	۰,۰۴۲	۰,۰۳۵	۰,۰۴۰	۰,۰۴۰	۰,۰۵۰	۰,۰۰۰	۰,۰۱۵	۰,۰۴۰	۰,۰۵۰	۰,۰۵۰	۰,۰۵۳	۰,۰۵۵	۰,۰۴۶
En1	۰,۰۳۱	۰,۰۴۰	۰,۰۴۶	۰,۰۴۰	۰,۰۴۲	۰,۰۴۴	۰,۰۳۵	۰,۰۳۳	۰,۰۳۱	۰,۰۳۳	۰,۰۴۲	۰,۰۵۰	۰,۰۴۲	۰,۰۴۰	۰,۰۴۰	۰,۰۰۰	۰,۰۴۲	۰,۰۴۶	۰,۰۴۰	۰,۰۴۲	۰,۰۴۰	۰,۰۲۹
En2	۰,۰۴۴	۰,۰۵۰	۰,۰۴۰	۰,۰۲۲	۰,۰۳۱	۰,۰۳۳	۰,۰۴۶	۰,۰۲۴	۰,۰۴۴	۰,۰۳۳	۰,۰۳۵	۰,۰۴۲	۰,۰۴۸	۰,۰۲۲	۰,۰۲۹	۰,۰۲۶	۰,۰۰۰	۰,۰۴۰	۰,۰۲۲	۰,۰۳۱	۰,۰۲۹	۰,۰۲۶
En3	۰,۰۲۷	۰,۰۳۷	۰,۰۳۷	۰,۰۳۵	۰,۰۳۷	۰,۰۳۷	۰,۰۴۰	۰,۰۳۳	۰,۰۳۷	۰,۰۳۳	۰,۰۳۵	۰,۰۱۵	۰,۰۳۱	۰,۰۳۵	۰,۰۴۲	۰,۰۲۳	۰,۰۳۱	۰,۰۰۰	۰,۰۳۵	۰,۰۲۷	۰,۰۴۲	۰,۰۲۳
I1	۰,۰۴۴	۰,۰۴۶	۰,۰۵۰	۰,۰۵۰	۰,۰۵۳	۰,۰۴۴	۰,۰۴۶	۰,۰۴۲	۰,۰۴۴	۰,۰۴۲	۰,۰۳۵	۰,۰۴۰	۰,۰۴۰	۰,۰۵۰	۰,۰۵۵	۰,۰۱۵	۰,۰۴۰	۰,۰۵۰	۰,۰۰۰	۰,۰۵۳	۰,۰۵۵	۰,۰۱۵
I2	۰,۰۳۱	۰,۰۴۰	۰,۰۴۶	۰,۰۴۰	۰,۰۴۲	۰,۰۴۴	۰,۰۴۴	۰,۰۳۳	۰,۰۳۱	۰,۰۳۳	۰,۰۴۲	۰,۰۵۰	۰,۰۴۲	۰,۰۴۰	۰,۰۴۰	۰,۰۲۹	۰,۰۴۲	۰,۰۴۶	۰,۰۴۰	۰,۰۰۰	۰,۰۴۰	۰,۰۲۹
I3	۰,۰۴۴	۰,۰۵۰	۰,۰۴۰	۰,۰۲۲	۰,۰۳۱	۰,۰۳۳	۰,۰۴۶	۰,۰۳۵	۰,۰۴۴	۰,۰۳۳	۰,۰۳۵	۰,۰۴۲	۰,۰۴۸	۰,۰۲۲	۰,۰۲۹	۰,۰۲۶	۰,۰۴۸	۰,۰۴۰	۰,۰۲۲	۰,۰۳۱	۰,۰۰۰	۰,۰۲۶
I4	۰,۰۲۶	۰,۰۴۸	۰,۰۲۴	۰,۰۲۲	۰,۰۲۴	۰,۰۲۲	۰,۰۲۹	۰,۰۳۵	۰,۰۲۶	۰,۰۳۷	۰,۰۳۱	۰,۰۳۵	۰,۰۴۴	۰,۰۲۲	۰,۰۲۰	۰,۰۲۶	۰,۰۴۴	۰,۰۲۴	۰,۰۲۲	۰,۰۲۴	۰,۰۲۰	۰,۰۰۰

گام سوم: ماتریس ارتباط کامل شاخص (Td)

ماتریس ارتباطات کامل زیرشاخص‌ها از طریق فرمول زیر به دست آمد که در آن ماتریس نرمال و ماتریس واحد است ماتریس ارتباطات کامل شاخص در جدول شماره (۵) نمایش داده شده است.

$$S = N + N^2 + \dots + N^h = N(I - N)^{-1}, \text{ when } h \rightarrow \infty \text{ رابطه ۱.}$$

جدول ۵. ماتریس ارتباط کامل شاخص

اثرگذاری	F	E	D	C	B	A	TD
عوامل مدیریتی و برنامه‌ریزی (M)	۱,۸۸۳	۰,۳۰۴	۰,۳۰۲	۰,۳۲۲	۰,۳۱۴	۰,۳۱۰	۰,۳۳۱
عوامل بازاریابی (B)	۱,۸۵۷	۰,۳۰۱	۰,۲۹۷	۰,۳۱۹	۰,۳۰۹	۰,۳۰۴	۰,۳۲۸
عوامل اقتصادی (E)	۱,۷۸۵	۰,۲۹۰	۰,۲۸۶	۰,۳۰۶	۰,۲۹۷	۰,۲۹۰	۰,۳۱۶
عوامل فرهنگی و اجتماعی (S)	۱,۷۱۷	۰,۲۷۹	۰,۲۷۷	۰,۲۹۴	۰,۲۸۵	۰,۲۷۷	۰,۳۰۵
عوامل محیطی و زیست محیطی (EN)	۱,۷۴۷	۰,۲۸۱	۰,۲۸۲	۰,۲۹۹	۰,۲۹۱	۰,۲۸۰	۰,۳۱۳
عوامل زیرساختی (I)	۱,۷۷۰	۰,۲۸۳	۰,۲۸۶	۰,۳۰۳	۰,۲۹۴	۰,۲۸۵	۰,۳۱۹
اثرپذیر	۱,۷۳۷	۱,۷۳۰	۱,۸۴۳	۱,۷۹۰	۱,۷۴۶	۱,۹۱۳	

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

TC	M1	M2	M3	M4	M5	B1	B2	B3	B4	E1	E2	E3	S1	S2	S3	En1	En2	En3	I1	I2	I3	I4
M1	۰.۱۷۷	۰.۲۱۳	۰.۲۱۹	۰.۱۸۴	۰.۲۰۶	۰.۲۴۹	۰.۲۲۶	۰.۲۴۱	۰.۲۷۳	۰.۳۱۰	۰.۳۶۸	۰.۳۲۲	۰.۳۴۱	۰.۳۲۲	۰.۳۳۷	۰.۲۴۰	۰.۳۵۴	۰.۴۰۶	۰.۲۴۵	۰.۳۸۸	۰.۲۷۸	۰.۱۸۹
M2	۰.۲۰۹	۰.۱۸۱	۰.۲۲۰	۰.۱۷۹	۰.۲۱۰	۰.۲۵۳	۰.۲۳۶	۰.۲۳۵	۰.۲۷۶	۰.۳۰۳	۰.۳۶۹	۰.۳۲۸	۰.۳۵۴	۰.۳۰۹	۰.۳۳۶	۰.۳۳۲	۰.۳۷۱	۰.۳۹۷	۰.۲۴۴	۰.۲۹۲	۰.۲۷۹	۰.۱۸۶
M3	۰.۲۱۱	۰.۲۱۳	۰.۱۸۷	۰.۱۷۹	۰.۲۱۰	۰.۲۵۰	۰.۲۳۵	۰.۲۳۷	۰.۲۷۸	۰.۳۰۲	۰.۳۷۱	۰.۳۲۷	۰.۳۵۵	۰.۳۱۲	۰.۳۳۳	۰.۳۳۶	۰.۳۷۹	۰.۳۸۵	۰.۲۴۵	۰.۲۹۴	۰.۲۷۶	۰.۱۸۵
M4	۰.۲۰۹	۰.۲۰۲	۰.۲۱۴	۰.۱۵۸	۰.۲۱۷	۰.۲۵۵	۰.۲۳۹	۰.۲۲۷	۰.۲۷۹	۰.۳۰۹	۰.۳۵۲	۰.۳۳۹	۰.۳۳۰	۰.۳۲۴	۰.۳۴۵	۰.۲۶۳	۰.۳۴۸	۰.۳۸۸	۰.۲۴۳	۰.۲۸۶	۰.۲۷۲	۰.۱۹۸
M5	۰.۲۰۸	۰.۲۰۶	۰.۲۱۸	۰.۱۸۷	۰.۱۸۲	۰.۲۵۳	۰.۲۴۲	۰.۲۳۰	۰.۲۷۵	۰.۳۰۸	۰.۳۵۳	۰.۳۳۹	۰.۳۳۴	۰.۳۲۶	۰.۳۴۱	۰.۲۶۲	۰.۳۴۶	۰.۳۹۲	۰.۲۴۸	۰.۲۷۸	۰.۲۷۲	۰.۲۰۳
B1	۰.۱۹۸	۰.۲۰۲	۰.۲۱۱	۰.۱۸۲	۰.۲۰۶	۰.۲۴۴	۰.۲۵۴	۰.۲۴۳	۰.۲۷۸	۰.۳۱۴	۰.۳۵۲	۰.۳۳۴	۰.۳۳۶	۰.۳۲۱	۰.۳۴۳	۰.۳۳۲	۰.۳۶۴	۰.۴۰۴	۰.۲۵۱	۰.۲۹۰	۰.۲۸۱	۰.۱۷۸
B2	۰.۱۹۵	۰.۲۰۴	۰.۲۱۴	۰.۱۸۱	۰.۲۰۶	۰.۲۶۷	۰.۲۱۹	۰.۲۴۲	۰.۲۷۳	۰.۳۰۱	۰.۳۵۵	۰.۳۴۳	۰.۳۴۶	۰.۳۱۸	۰.۳۳۶	۰.۲۴۴	۰.۳۶۱	۰.۳۹۵	۰.۲۴۷	۰.۲۸۷	۰.۲۷۴	۰.۱۹۲
B3	۰.۲۰۵	۰.۲۱۳	۰.۲۱۲	۰.۱۷۰	۰.۲۰۰	۰.۲۵۴	۰.۲۵۹	۰.۲۰۶	۰.۲۸۲	۰.۳۰۶	۰.۳۵۴	۰.۳۴۰	۰.۳۶۴	۰.۳۰۵	۰.۳۳۱	۰.۲۴۱	۰.۳۷۱	۰.۳۸۸	۰.۲۴۰	۰.۳۸۸	۰.۲۷۴	۰.۱۹۷
B4	۰.۲۰۴	۰.۲۰۲	۰.۲۱۵	۰.۱۷۵	۰.۲۰۵	۰.۲۶۳	۰.۲۴۶	۰.۲۴۵	۰.۲۴۵	۰.۳۰۳	۰.۳۶۹	۰.۳۲۸	۰.۳۵۴	۰.۳۰۹	۰.۳۳۶	۰.۳۳۲	۰.۳۷۱	۰.۳۹۷	۰.۲۴۴	۰.۲۹۲	۰.۲۷۹	۰.۱۸۶
E1	۰.۲۰۵	۰.۲۰۶	۰.۲۱۱	۰.۱۷۴	۰.۲۰۴	۰.۲۵۰	۰.۲۳۵	۰.۲۳۷	۰.۲۷۷	۰.۲۷۵	۰.۳۸۵	۰.۳۳۹	۰.۳۵۴	۰.۳۱۲	۰.۳۳۴	۰.۳۳۱	۰.۳۶۹	۰.۴۰۰	۰.۲۴۵	۰.۲۹۴	۰.۲۷۶	۰.۱۸۵
E2	۰.۲۰۱	۰.۲۰۰	۰.۲۱۱	۰.۱۸۲	۰.۲۰۶	۰.۲۵۳	۰.۲۴۲	۰.۲۳۰	۰.۲۷۵	۰.۳۲۰	۰.۳۲۸	۰.۳۵۲	۰.۳۳۴	۰.۳۲۶	۰.۳۴۰	۰.۲۶۲	۰.۳۴۶	۰.۳۹۲	۰.۲۴۴	۰.۲۸۹	۰.۲۶۸	۰.۲۰۰
E3	۰.۲۰۰	۰.۱۹۸	۰.۲۱۲	۰.۱۷۶	۰.۲۱۳	۰.۲۵۲	۰.۲۴۵	۰.۲۳۳	۰.۲۷۱	۰.۳۱۸	۰.۳۷۷	۰.۳۰۶	۰.۳۳۹	۰.۳۱۸	۰.۳۴۳	۰.۲۵۸	۰.۳۴۹	۰.۳۹۳	۰.۳۳۹	۰.۲۹۳	۰.۲۶۹	۰.۱۹۹
S1	۰.۲۰۰	۰.۲۰۳	۰.۲۱۲	۰.۱۷۸	۰.۲۰۶	۰.۲۵۶	۰.۲۴۰	۰.۲۳۶	۰.۲۶۸	۰.۳۰۵	۰.۳۵۴	۰.۳۴۰	۰.۳۱۳	۰.۳۳۳	۰.۳۵۳	۰.۲۳۶	۰.۳۶۳	۰.۴۰۱	۰.۲۴۷	۰.۲۹۲	۰.۲۷۶	۰.۱۸۴
S2	۰.۱۹۸	۰.۲۰۹	۰.۲۱۲	۰.۱۸۰	۰.۲۰۰	۰.۲۴۸	۰.۲۴۵	۰.۲۴۲	۰.۲۶۶	۰.۳۱۸	۰.۳۶۵	۰.۳۱۷	۰.۳۷۲	۰.۲۸۵	۰.۳۴۳	۰.۲۴۰	۰.۳۷۱	۰.۳۸۸	۰.۲۵۱	۰.۲۸۳	۰.۲۷۳	۰.۱۹۳
S3	۰.۱۹۸	۰.۲۰۳	۰.۲۱۱	۰.۱۸۲	۰.۲۰۶	۰.۲۴۵	۰.۲۴۸	۰.۲۳۷	۰.۲۷۱	۰.۳۱۴	۰.۳۵۲	۰.۳۳۴	۰.۳۵۶	۰.۳۴۰	۰.۳۰۴	۰.۳۳۲	۰.۳۶۴	۰.۴۰۴	۰.۲۴۵	۰.۲۸۳	۰.۲۷۴	۰.۱۹۸
En1	۰.۱۹۵	۰.۲۰۴	۰.۲۱۴	۰.۱۸۱	۰.۲۰۶	۰.۲۵۸	۰.۲۴۴	۰.۲۳۴	۰.۲۶۴	۰.۳۰۱	۰.۳۵۵	۰.۳۴۳	۰.۳۴۶	۰.۳۱۸	۰.۳۳۶	۰.۲۱۷	۰.۳۷۴	۰.۴۰۹	۰.۲۴۷	۰.۲۸۷	۰.۲۷۴	۰.۱۹۲
En2	۰.۲۰۵	۰.۲۱۳	۰.۲۱۲	۰.۱۷۰	۰.۲۰۰	۰.۲۴۸	۰.۲۵۲	۰.۲۳۵	۰.۲۷۵	۰.۳۰۶	۰.۳۵۴	۰.۳۴۰	۰.۳۶۴	۰.۳۰۵	۰.۳۳۱	۰.۲۵۷	۰.۳۲۸	۰.۴۱۵	۰.۲۴۰	۰.۳۸۸	۰.۲۷۴	۰.۱۹۷
En3	۰.۲۰۱	۰.۲۰۵	۰.۲۱۱	۰.۱۷۹	۰.۲۰۴	۰.۲۵۱	۰.۲۴۷	۰.۲۳۳	۰.۲۶۹	۰.۳۱۷	۰.۳۶۶	۰.۳۱۷	۰.۳۳۹	۰.۳۱۸	۰.۳۴۳	۰.۲۶۷	۰.۳۷۴	۰.۳۵۹	۰.۲۴۴	۰.۲۸۳	۰.۲۷۷	۰.۱۹۷
I1	۰.۱۹۸	۰.۲۰۲	۰.۲۱۱	۰.۱۸۲	۰.۲۰۶	۰.۲۵۱	۰.۲۴۶	۰.۲۳۵	۰.۲۶۸	۰.۳۱۴	۰.۳۵۲	۰.۳۳۴	۰.۳۳۶	۰.۳۲۱	۰.۳۴۳	۰.۳۳۲	۰.۳۶۴	۰.۴۰۴	۰.۲۱۹	۰.۳۰۲	۰.۲۹۳	۰.۱۸۵
I2	۰.۱۹۵	۰.۲۰۴	۰.۲۱۴	۰.۱۸۱	۰.۲۰۶	۰.۲۵۶	۰.۲۴۹	۰.۲۳۲	۰.۲۶۲	۰.۳۰۱	۰.۳۵۵	۰.۳۴۳	۰.۳۴۶	۰.۳۱۸	۰.۳۳۶	۰.۲۴۴	۰.۳۶۱	۰.۳۹۵	۰.۲۵۷	۰.۲۵۹	۰.۲۸۴	۰.۲۰۰
I3	۰.۲۰۵	۰.۲۱۳	۰.۲۱۲	۰.۱۷۰	۰.۲۰۰	۰.۲۴۵	۰.۲۵۰	۰.۲۳۳	۰.۲۷۲	۰.۳۰۶	۰.۳۵۴	۰.۳۴۰	۰.۳۶۴	۰.۳۰۵	۰.۳۳۱	۰.۲۴۱	۰.۳۷۱	۰.۳۸۸	۰.۲۴۷	۰.۲۹۷	۰.۲۵۲	۰.۲۰۳
I4	۰.۱۹۹	۰.۲۲۱	۰.۲۰۶	۰.۱۷۴	۰.۲۰۰	۰.۲۴۴	۰.۲۴۴	۰.۲۴۵	۰.۲۶۷	۰.۳۱۵	۰.۳۵۰	۰.۳۳۵	۰.۳۶۹	۰.۳۰۸	۰.۳۳۳	۰.۲۴۸	۰.۳۷۸	۰.۳۷۴	۰.۲۵۲	۰.۲۹۵	۰.۲۷۷	۰.۱۷۵

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

گام هفتم: محاسبه شدت و جهت تأثیر شاخص و زیرشاخص‌ها

در ادامه، مجموع سطرها و ستون‌های ماتریس ارتباط کامل شاخص و زیرشاخص‌ها، به صورت جداگانه محاسبه گردید: شاخص ri نشان دهنده مجموع سطر i ام و Cj بیانگر مجموع ستون j ام با توجه به $Tcij$ مربوط به بعد مورد نظر است. شاخص $ri+Cj$ بیانگر میزان اهمیت (شدت) بعد i ام می‌باشد. شاخص $ri-Cj$ نشان‌دهنده تأثیرگذاری و یا تأثیرپذیری زیرشاخص است. در حالت کلی، چنانچه $ri-Cj$ مثبت باشد ($i=j$)، زیر شاخص i ام جزء دسته زیرشاخص‌های علی یا تأثیرگذار است. چنانچه $ri-Cj$ منفی باشد ($i=j$)، زیرشاخص i ام جزء گروه زیرشاخص‌های تأثیرپذیر است. به همین صورت میزان شاخص محاسبه شد. شاخص بیانگر مجموع سطر i ام و شاخص بیانگر مجموع ستون i ام از ماتریس می‌باشد. نمودار علی بر پایه دو شاخص مذکور قابل ترسیم شد که به نقشه روابط شبکه معروف است. با توجه به این نقشه می‌توان تصمیم گرفت که چگونه شاخص و زیرشاخص‌ها را بهبود داد. جدول ۹ و ۱۰ به ترتیب بیانگر شدت تأثیر هریک از شاخص و زیرشاخص‌های مورد بررسی هستند. شکل‌های ۳ و ۴ نیز موقعیت شاخص و زیرشاخص‌ها را به صورت ترسیمی نشان می‌دهند.

جدول ۹. شدت تأثیر هر یک از شاخص‌های مورد بررسی

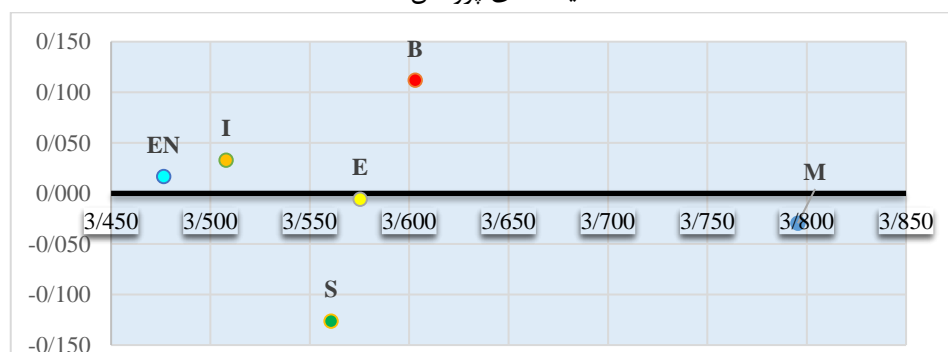
شاخص	ri	cj	ri+cj	ri-cj
عوامل مدیریتی و برنامه‌ریزی (M)	۱,۸۸۳	۱,۹۱۳	۳,۷۹۶	-۰,۰۳۰
عوامل بازاریابی (B)	۱,۸۵۷	۱,۷۴۶	۳,۶۰۳	۰,۱۱۲
عوامل اقتصادی (E)	۱,۷۸۵	۱,۷۹۰	۳,۵۷۵	-۰,۰۰۶
عوامل فرهنگی و اجتماعی (S)	۱,۷۱۷	۱,۸۴۳	۳,۵۶۱	-۰,۱۲۶
عوامل محیطی و زیست محیطی (EN)	۱,۷۴۷	۱,۷۳۰	۳,۴۷۶	۰,۰۱۷
عوامل زیرساختی (I)	۱,۷۷۰	۱,۷۳۷	۳,۵۰۸	۰,۰۳۳

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

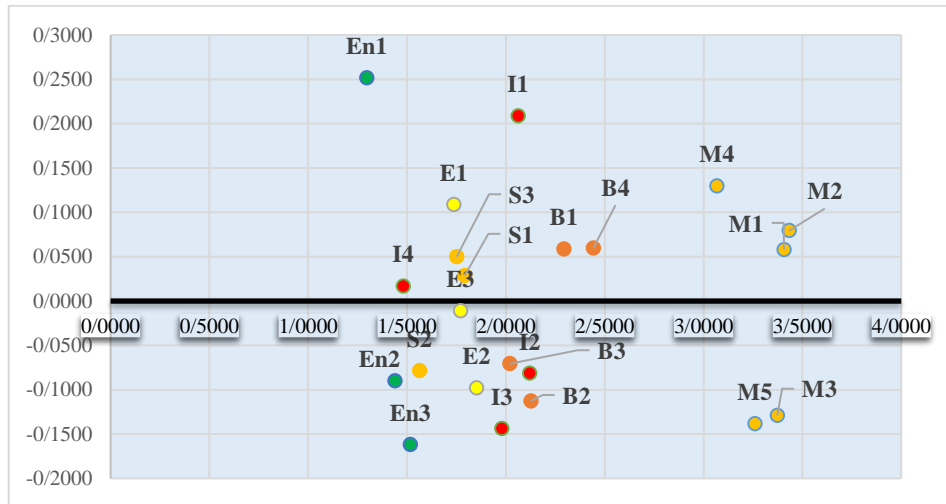
جدول ۱۰. شدت هر یک از زیرشاخص‌های مورد بررسی

زیر شاخص	ri	cj	ri+cj	ri-cj	زیر شاخص	ri	cj	ri+cj	ri-cj
M1	۱,۷۳۲	۱,۶۷۴	۳,۴۰۷	۰,۰۵۸	E3	۰,۸۸۰	۰,۸۹۱	۱,۷۷۱	-۰,۰۱۱
M2	۱,۷۵۶	۱,۶۷۷	۳,۴۳۳	۰,۰۷۹	S1	۰,۹۱۰	۰,۸۸۱	۱,۷۹۲	۰,۰۲۹
M3	۱,۶۲۲	۱,۷۵۱	۳,۳۷۳	-۰,۱۲۹	S2	۰,۷۴۲	۰,۸۲۱	۱,۵۶۳	-۰,۰۷۹
M4	۱,۵۹۹	۱,۴۶۹	۳,۰۶۷	۰,۱۳۰	S3	۰,۹۰۰	۰,۸۵۱	۱,۷۵۱	۰,۰۵۰
M5	۱,۵۶۱	۱,۶۹۹	۳,۲۶۰	-۰,۱۳۸	En1	۰,۷۷۴	۰,۵۲۲	۱,۲۹۶	۰,۲۵۲
B1	۱,۱۷۶	۱,۱۱۷	۲,۲۹۴	۰,۰۵۹	En2	۰,۶۷۴	۰,۷۶۴	۱,۴۳۸	-۰,۰۹۰
B2	۱,۰۳۹	۱,۰۸۷	۲,۱۲۶	-۰,۱۱۳	En3	۰,۶۷۷	۰,۸۳۹	۱,۵۱۶	-۰,۱۶۲
B3	۰,۹۷۴	۱,۰۴۵	۲,۰۱۹	-۰,۰۷۱	I1	۱,۱۳۵	۰,۹۲۷	۲,۰۶۲	۰,۲۰۹
B4	۱,۲۵۱	۱,۱۹۱	۲,۴۴۳	۰,۰۶۰	I2	۱,۰۲۰	۱,۱۰۱	۲,۱۲۱	-۰,۰۸۱
E1	۰,۹۲۲	۰,۸۱۴	۱,۷۳۶	۰,۱۰۹	I3	۰,۹۱۸	۱,۰۶۲	۱,۹۷۹	-۰,۱۴۴
E2	۰,۸۷۷	۰,۹۷۵	۱,۸۵۱	-۰,۰۹۸	I4	۰,۷۴۹	۰,۷۳۲	۱,۴۸۰	۰,۰۱۷

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

شکل ۳. موقعیت هر یک از شاخص‌های مورد مطالعه براساس ri+cj و ri-cj

شکل ۴. موقعیت هر یک از زیرشاخص‌های مورد مطالعه بر اساس $ri-cj$ و $ri+cj$

با توجه به تحلیل ارائه شده از شکل‌های ۳ و ۴، می‌توان نتیجه گرفت که در زمینه گردشگری ورزشی در استان خوزستان، شاخص‌های مدیریتی و برنامه ریزی (M) به عنوان محرک‌های اصلی و تأثیرگذار عمل می‌کنند. که بیشترین تعامل را با سایر شاخص‌های گردشگری ورزشی در استان خوزستان دارد. در مقابل، عوامل محیطی و زیست محیطی (EN) بیشتر تحت تأثیر این عوامل قرار دارند و به عنوان شاخص‌های تأثیرپذیر شناخته می‌شوند. در این میان، مدیریتی و برنامه‌ریزی با بیشترین میزان تعامل و اهمیت، نقش محوری در توسعه این نوع گردشگری ایفا می‌کنند، در حالی که عوامل محیطی و زیست محیطی کمترین تأثیر را دارند. این امر نشان‌دهنده پتانسیل بالای مدیریتی و برنامه ریزی در استان خوزستان برای توسعه گردشگری ورزشی و لزوم توجه ویژه به این بخش است. در همین راستا می‌توان گفت که برای دستیابی به یک صنعت گردشگری ورزشی پویا و پایدار در خوزستان، تمرکز ویژه بر شاخص‌های مدیریتی و برنامه‌ریزی امری حیاتی است. مدیریت کارآمد و برنامه‌ریزی دقیق، به عنوان سنگ بنای این توسعه، امکان بهره‌برداری بهینه از منابع، شناسایی و استفاده از ظرفیت‌های موجود و تدوین استراتژی‌های مؤثر برای جذب گردشگران را فراهم می‌آورد. این رویکرد شامل ایجاد هماهنگی بین بخش‌های دولتی، خصوصی و محلی، تخصیص بهینه منابع مالی و انسانی، ایجاد زیرساخت‌های استاندارد، ارائه خدمات با کیفیت، جذب سرمایه‌گذاری‌های هدفمند و اجرای برنامه‌های بازاریابی مؤثر است. در نتیجه، با توجه به اهمیت بالای عوامل مدیریتی و برنامه ریزی، توجه و تمرکز بر این عوامل و شاخص‌ها، موجب افزایش جذب گردشگر ورزشی، افزایش درآمد و ایجاد فرصت‌های شغلی و توسعه ی پایدار در استان خوزستان می‌گردد.

گام هشتم: تشکیل سوپرماتریس ناموزون

در اولین گام از ANP، ترانهاده ماتریس ارتباط کامل زیرشاخص‌ها (T^a_c) محاسبه شده و W حاصل شده است. برای تعیین اولویت‌های کلی و تبیین روابط بین آن‌ها، ساختار سوپرماتریس اولیه (ناموزون) تشکیل می‌شود. بر مبنای نظریه ساعتی، پس از تشکیل سوپرماتریس اولیه، گام بعدی تعیین اولویت است. برای تعیین اولویت از مفهوم نرمال‌سازی و میانگین موزون استفاده م شود. پس از نرمال کردن از مقادیر هر سطر میانگین موزون گرفته شد.

جدول ۱۱. سوپرماتریس ناموزون

دوره ۶، شماره ۱، شماره پیاپی ۱۹، بهار ۱۴۰۴

SN	M1	M2	M3	M4	M5	B1	B2	B3	B4	E1	E2	E3	S1	S2	S3	En1	En2	En3	I1	I2	I3	I4
M1	۰.۱۷۷	۰.۲۰۹	۰.۲۱۱	۰.۲۰۹	۰.۲۰۸	۰.۱۹۸	۰.۱۹۵	۰.۲۰۵	۰.۲۰۴	۰.۲۰۵	۰.۲۰۱	۰.۲۰۰	۰.۲۰۰	۰.۱۹۸	۰.۱۹۸	۰.۱۹۵	۰.۲۰۵	۰.۲۰۱	۰.۱۹۸	۰.۱۹۵	۰.۲۰۵	۰.۱۹۹
M2	۰.۲۱۳	۰.۱۸۱	۰.۲۱۳	۰.۲۰۲	۰.۲۰۶	۰.۲۰۲	۰.۲۰۴	۰.۲۱۳	۰.۲۰۲	۰.۲۰۶	۰.۲۰۰	۰.۱۹۸	۰.۲۰۳	۰.۲۰۹	۰.۲۰۳	۰.۲۰۴	۰.۲۱۳	۰.۲۰۵	۰.۲۰۲	۰.۲۰۴	۰.۲۱۳	۰.۲۲۱
M3	۰.۲۱۹	۰.۲۲۰	۰.۱۸۷	۰.۲۱۴	۰.۲۱۸	۰.۲۱۱	۰.۲۱۴	۰.۲۱۲	۰.۲۱۵	۰.۲۱۱	۰.۲۱۱	۰.۲۱۲	۰.۲۱۲	۰.۲۱۲	۰.۲۱۱	۰.۲۱۴	۰.۲۱۲	۰.۲۱۱	۰.۲۱۱	۰.۲۱۴	۰.۲۱۲	۰.۲۰۶
M4	۰.۱۸۴	۰.۱۷۹	۰.۱۷۹	۰.۱۵۸	۰.۱۸۷	۰.۱۸۲	۰.۱۸۱	۰.۱۷۰	۰.۱۷۵	۰.۱۷۴	۰.۱۸۲	۰.۱۷۶	۰.۱۷۸	۰.۱۸۰	۰.۱۸۲	۰.۱۸۱	۰.۱۷۰	۰.۱۷۹	۰.۱۸۲	۰.۱۸۱	۰.۱۷۰	۰.۱۷۴
M5	۰.۲۰۶	۰.۲۱۰	۰.۲۱۰	۰.۲۱۷	۰.۱۸۲	۰.۲۰۶	۰.۲۰۶	۰.۲۰۰	۰.۲۰۵	۰.۲۰۴	۰.۲۰۶	۰.۲۱۳	۰.۲۰۶	۰.۲۰۰	۰.۲۰۶	۰.۲۰۶	۰.۲۰۰	۰.۲۰۴	۰.۲۰۶	۰.۲۰۶	۰.۲۰۰	۰.۲۰۰
B1	۰.۲۴۹	۰.۲۵۳	۰.۲۵۰	۰.۲۵۵	۰.۲۵۳	۰.۲۴۴	۰.۲۶۷	۰.۲۵۴	۰.۲۶۳	۰.۲۵۰	۰.۲۵۳	۰.۲۵۲	۰.۲۵۶	۰.۲۴۸	۰.۲۴۵	۰.۲۵۸	۰.۲۴۸	۰.۲۵۱	۰.۲۵۱	۰.۲۵۶	۰.۲۴۵	۰.۲۴۴
B2	۰.۲۳۶	۰.۲۳۶	۰.۲۳۵	۰.۲۳۹	۰.۲۴۲	۰.۲۵۴	۰.۲۱۹	۰.۲۵۹	۰.۲۴۶	۰.۲۳۵	۰.۲۴۲	۰.۲۴۵	۰.۲۴۰	۰.۲۴۵	۰.۲۴۸	۰.۲۴۴	۰.۲۵۲	۰.۲۴۷	۰.۲۴۶	۰.۲۴۹	۰.۲۵۰	۰.۲۴۴
B3	۰.۲۴۱	۰.۲۳۵	۰.۲۳۷	۰.۲۲۷	۰.۲۳۰	۰.۲۴۳	۰.۲۴۲	۰.۲۰۶	۰.۲۴۵	۰.۲۳۷	۰.۲۳۰	۰.۲۳۳	۰.۲۳۶	۰.۲۴۲	۰.۲۳۷	۰.۲۳۴	۰.۲۲۵	۰.۲۳۳	۰.۲۳۵	۰.۲۳۲	۰.۲۳۳	۰.۲۴۵
B4	۰.۲۷۳	۰.۲۷۶	۰.۲۷۸	۰.۲۷۹	۰.۲۷۵	۰.۲۷۸	۰.۲۷۳	۰.۲۸۲	۰.۲۴۵	۰.۲۷۷	۰.۲۷۵	۰.۲۷۱	۰.۲۶۸	۰.۲۶۶	۰.۲۷۱	۰.۲۶۴	۰.۲۷۵	۰.۲۶۹	۰.۲۶۸	۰.۲۶۲	۰.۲۷۲	۰.۲۶۷
E1	۰.۳۱۰	۰.۳۰۳	۰.۳۰۲	۰.۳۰۹	۰.۳۰۸	۰.۳۱۴	۰.۳۰۱	۰.۳۰۶	۰.۳۰۳	۰.۳۰۵	۰.۳۲۰	۰.۳۱۸	۰.۳۰۵	۰.۳۱۸	۰.۳۱۴	۰.۳۰۱	۰.۳۰۶	۰.۳۱۷	۰.۳۱۴	۰.۳۰۱	۰.۳۰۶	۰.۳۱۵
E2	۰.۳۶۸	۰.۳۶۹	۰.۳۷۱	۰.۳۵۲	۰.۳۵۳	۰.۳۵۲	۰.۳۵۵	۰.۳۵۴	۰.۳۶۹	۰.۳۸۵	۰.۳۳۸	۰.۳۷۷	۰.۳۵۴	۰.۳۶۵	۰.۳۵۲	۰.۳۵۵	۰.۳۵۴	۰.۳۶۶	۰.۳۵۲	۰.۳۵۵	۰.۳۵۴	۰.۳۵۰
E3	۰.۳۲۲	۰.۳۲۸	۰.۳۲۷	۰.۳۲۹	۰.۳۲۹	۰.۳۳۴	۰.۳۳۳	۰.۳۴۰	۰.۳۲۸	۰.۳۲۹	۰.۳۵۲	۰.۳۰۶	۰.۳۴۰	۰.۳۱۷	۰.۳۳۴	۰.۳۴۳	۰.۳۴۰	۰.۳۱۷	۰.۳۳۴	۰.۳۴۳	۰.۳۴۰	۰.۳۲۵
S1	۰.۳۴۱	۰.۳۵۴	۰.۳۵۵	۰.۳۳۰	۰.۳۳۴	۰.۳۳۶	۰.۳۴۶	۰.۳۴۶	۰.۳۵۴	۰.۳۵۴	۰.۳۳۴	۰.۳۲۹	۰.۳۱۳	۰.۳۷۲	۰.۳۵۶	۰.۳۴۶	۰.۳۶۴	۰.۳۳۹	۰.۳۳۶	۰.۳۴۶	۰.۳۴۶	۰.۳۶۹
S2	۰.۳۲۲	۰.۳۰۹	۰.۳۱۲	۰.۳۲۴	۰.۳۲۶	۰.۳۲۱	۰.۳۱۸	۰.۳۰۵	۰.۳۰۹	۰.۳۱۲	۰.۳۲۶	۰.۳۱۸	۰.۳۳۳	۰.۲۸۵	۰.۳۴۰	۰.۳۱۸	۰.۳۰۵	۰.۳۱۸	۰.۳۲۱	۰.۳۱۸	۰.۳۰۵	۰.۳۰۸
S3	۰.۳۳۷	۰.۳۳۶	۰.۳۳۳	۰.۳۴۵	۰.۳۴۱	۰.۳۴۳	۰.۳۳۶	۰.۳۳۱	۰.۳۳۶	۰.۳۳۴	۰.۳۴۰	۰.۳۴۳	۰.۳۵۳	۰.۳۴۳	۰.۳۰۴	۰.۳۳۶	۰.۳۲۱	۰.۳۴۳	۰.۳۴۳	۰.۳۳۶	۰.۳۳۱	۰.۳۲۳
En1	۰.۲۴۰	۰.۲۳۲	۰.۲۳۶	۰.۲۴۳	۰.۲۶۲	۰.۲۳۲	۰.۲۴۴	۰.۲۴۱	۰.۲۳۲	۰.۲۳۱	۰.۲۶۲	۰.۲۵۸	۰.۲۳۶	۰.۲۴۰	۰.۲۳۲	۰.۲۱۷	۰.۲۵۷	۰.۲۶۷	۰.۲۳۲	۰.۲۴۴	۰.۲۴۱	۰.۲۴۸
En2	۰.۳۵۴	۰.۳۷۱	۰.۳۷۹	۰.۳۴۸	۰.۳۴۶	۰.۳۶۴	۰.۳۶۱	۰.۳۷۱	۰.۳۷۱	۰.۳۶۹	۰.۳۴۶	۰.۳۴۹	۰.۳۶۳	۰.۳۷۱	۰.۳۶۴	۰.۳۷۴	۰.۳۲۸	۰.۳۷۴	۰.۳۶۴	۰.۳۶۱	۰.۳۷۱	۰.۳۷۸
En3	۰.۴۰۶	۰.۳۹۷	۰.۳۸۵	۰.۳۸۸	۰.۳۹۲	۰.۴۰۴	۰.۳۹۵	۰.۳۸۸	۰.۳۹۷	۰.۴۰۰	۰.۳۹۲	۰.۳۹۳	۰.۴۰۱	۰.۳۸۸	۰.۴۰۴	۰.۴۰۹	۰.۴۱۵	۰.۳۵۹	۰.۴۰۴	۰.۳۹۵	۰.۳۸۸	۰.۳۷۴
I1	۰.۲۴۵	۰.۲۴۴	۰.۲۴۵	۰.۲۴۳	۰.۲۴۸	۰.۲۵۱	۰.۲۴۷	۰.۲۴۰	۰.۲۴۴	۰.۲۴۵	۰.۲۴۴	۰.۲۳۹	۰.۲۴۷	۰.۲۵۱	۰.۲۴۵	۰.۲۴۷	۰.۲۴۰	۰.۲۴۴	۰.۲۱۹	۰.۲۵۷	۰.۲۴۷	۰.۲۵۲
I2	۰.۲۸۸	۰.۲۹۲	۰.۲۹۴	۰.۲۸۶	۰.۲۷۸	۰.۲۹۰	۰.۲۸۷	۰.۲۸۸	۰.۲۹۲	۰.۲۹۴	۰.۲۸۹	۰.۲۹۳	۰.۲۹۲	۰.۲۸۳	۰.۲۸۳	۰.۲۸۷	۰.۲۸۸	۰.۲۸۳	۰.۳۰۲	۰.۲۹۹	۰.۲۹۷	۰.۲۹۵
I3	۰.۲۷۸	۰.۲۷۹	۰.۲۷۶	۰.۲۷۲	۰.۲۷۲	۰.۲۸۱	۰.۲۷۴	۰.۲۷۴	۰.۲۷۹	۰.۲۷۶	۰.۲۶۸	۰.۲۶۹	۰.۲۷۶	۰.۲۷۳	۰.۲۷۴	۰.۲۷۴	۰.۲۷۴	۰.۲۷۷	۰.۲۹۳	۰.۲۸۴	۰.۲۵۲	۰.۲۷۷
I4	۰.۱۸۹	۰.۱۸۶	۰.۱۸۵	۰.۱۹۸	۰.۲۰۳	۰.۱۷۸	۰.۱۹۲	۰.۱۹۷	۰.۱۸۶	۰.۱۸۵	۰.۲۰۰	۰.۱۹۹	۰.۱۸۴	۰.۱۹۳	۰.۱۹۸	۰.۱۹۲	۰.۱۹۷	۰.۱۸۵	۰.۲۰۰	۰.۲۰۳	۰.۱۷۵	۰.۱۷۵

گام نهم: تشکیل سوپر ماتریس موزون: به منظور تشکیل سوپر ماتریس موزون، ماتریس ارتباط کامل نرمال شده (T^a_D) ترانسپوز

شده و در سوپر ماتریس ناموزون ضرب شد

جدول ۱۲. سوپر ماتریس موزون

SM	M1	M2	M3	M4	M5	B1	B2	B3	B4	E1	E2	E3	S1	S2	S3	En1	En2	En3	I1	I2	I3	I4
M1	۰.۰۲۱	۰.۰۲۷	۰.۰۲۷	۰.۰۲۷	۰.۰۲۶	۰.۰۳۵	۰.۰۲۴	۰.۰۳۶	۰.۰۳۶	۰.۰۲۶	۰.۰۳۶	۰.۰۳۵	۰.۰۲۶	۰.۰۳۵	۰.۰۳۵	۰.۰۲۷	۰.۰۳۶	۰.۰۳۶	۰.۰۳۵	۰.۰۲۷	۰.۰۳۶	۰.۰۳۶
M2	۰.۰۲۷	۰.۰۲۲	۰.۰۲۷	۰.۰۲۶	۰.۰۲۶	۰.۰۳۶	۰.۰۳۶	۰.۰۳۸	۰.۰۲۶	۰.۰۳۷	۰.۰۳۵	۰.۰۳۵	۰.۰۳۶	۰.۰۳۷	۰.۰۳۶	۰.۰۳۸	۰.۰۳۷	۰.۰۳۶	۰.۰۳۷	۰.۰۳۸	۰.۰۳۸	۰.۰۴۰
M3	۰.۰۲۹	۰.۰۲۹	۰.۰۳۳	۰.۰۳۸	۰.۰۳۸	۰.۰۳۷	۰.۰۳۸	۰.۰۳۷	۰.۰۳۸	۰.۰۳۷	۰.۰۳۷	۰.۰۳۸	۰.۰۳۸	۰.۰۳۸	۰.۰۳۸	۰.۰۳۸	۰.۰۳۸	۰.۰۳۸	۰.۰۳۸	۰.۰۳۹	۰.۰۳۸	۰.۰۳۷
M4	۰.۰۲۲	۰.۰۳۱	۰.۰۳۱	۰.۰۳۸	۰.۰۳۳	۰.۰۳۲	۰.۰۳۲	۰.۰۳۰	۰.۰۳۱	۰.۰۳۱	۰.۰۳۲	۰.۰۳۲	۰.۰۳۲	۰.۰۳۲	۰.۰۳۲	۰.۰۳۲	۰.۰۳۲	۰.۰۳۲	۰.۰۳۳	۰.۰۳۳	۰.۰۳۱	۰.۰۳۱
M5	۰.۰۲۶	۰.۰۲۷	۰.۰۲۷	۰.۰۲۸	۰.۰۲۲	۰.۰۳۶	۰.۰۳۶	۰.۰۳۵	۰.۰۳۶	۰.۰۳۶	۰.۰۳۷	۰.۰۳۸	۰.۰۳۷	۰.۰۳۶	۰.۰۳۷	۰.۰۳۷	۰.۰۳۶	۰.۰۳۷	۰.۰۳۷	۰.۰۳۷	۰.۰۳۶	۰.۰۳۶
B1	۰.۰۴۱	۰.۰۴۲	۰.۰۴۱	۰.۰۴۲	۰.۰۴۲	۰.۰۳۷	۰.۰۴۴	۰.۰۴۱	۰.۰۴۳	۰.۰۴۱	۰.۰۴۱	۰.۰۴۱	۰.۰۴۱	۰.۰۴۰	۰.۰۳۹	۰.۰۴۱	۰.۰۴۰	۰.۰۴۰	۰.۰۴۰	۰.۰۴۱	۰.۰۳۹	۰.۰۳۹
B2	۰.۰۳۹	۰.۰۳۹	۰.۰۳۹	۰.۰۳۹	۰.۰۴۰	۰.۰۴۲	۰.۰۳۶	۰.۰۴۲	۰.۰۴۰	۰.۰۳۸	۰.۰۳۹	۰.۰۴۰	۰.۰۳۹	۰.۰۳۹	۰.۰۴۰	۰.۰۳۹	۰.۰۴۱	۰.۰۴۰	۰.۰۴۰	۰.۰۴۰	۰.۰۴۰	۰.۰۳۹
B3	۰.۰۴۰	۰.۰۳۹	۰.۰۳۹	۰.۰۳۷	۰.۰۳۸	۰.۰۴۰	۰.۰۳۹	۰.۰۳۴	۰.۰۴۰	۰.۰۳۹	۰.۰۳۷	۰.۰۳۸	۰.۰۳۸	۰.۰۳۹	۰.۰۳۸	۰.۰۳۸	۰.۰۳۶	۰.۰۳۷	۰.۰۳۸	۰.۰۳۷	۰.۰۳۸	۰.۰۳۹
B4	۰.۰۴۵	۰.۰۴۵	۰.۰۴۶	۰.۰۴۶	۰.۰۴۵	۰.۰۴۵	۰.۰۴۵	۰.۰۴۶	۰.۰۴۰	۰.۰۴۵	۰.۰۴۵	۰.۰۴۴	۰.۰۴۳	۰.۰۴۳	۰.۰۴۴	۰.۰۴۲	۰.۰۴۴	۰.۰۴۳	۰.۰۴۳	۰.۰۴۲	۰.۰۴۴	۰.۰۴۳
E1	۰.۰۵۲	۰.۰۵۱	۰.۰۵۰	۰.۰۵۲	۰.۰۵۱	۰.۰۵۲	۰.۰۵۰	۰.۰۵۱	۰.۰۴۶	۰.۰۴۶	۰.۰۵۳	۰.۰۵۳	۰.۰۵۱	۰.۰۵۳	۰.۰۵۲	۰.۰۵۰	۰.۰۵۱	۰.۰۵۳	۰.۰۵۲	۰.۰۵۰	۰.۰۵۱	۰.۰۵۲
E2	۰.۰۶۱	۰.۰۶۲	۰.۰۶۲	۰.۰۵۹	۰.۰۵۹	۰.۰۵۹	۰.۰۵۹	۰.۰۵۹	۰.۰۶۱	۰.۰۶۴	۰.۰۵۵	۰.۰۶۳	۰.۰۵۹	۰.۰۶۱	۰.۰۵۹	۰.۰۵۹	۰.۰۶۱	۰.۰۵۹	۰.۰۵۹	۰.۰۵۹	۰.۰۵۹	۰.۰۵۸
E3	۰.۰۵۴	۰.۰۵۵	۰.۰۵۵	۰.۰۵۶	۰.۰۵۷	۰.۰۵۵	۰.۰۵۷	۰.۰۵۶	۰.۰۵۴	۰.۰۵۶	۰.۰۵۹	۰.۰۵۱	۰.۰۵۷	۰.۰۵۳	۰.۰۵۶	۰.۰۵۷	۰.۰۵۷	۰.۰۵۳	۰.۰۵۵	۰.۰۵۷	۰.۰۵۶	۰.۰۵۶
S1	۰.۰۵۸	۰.۰۶۱	۰.۰۶۱	۰.۰۵۶	۰.۰۵۷	۰.۰۵۸	۰.۰۵۹	۰.۰۶۳	۰.۰۶۱	۰.۰۶۱	۰.۰۵۷	۰.۰۵۸	۰.۰۵۴	۰.۰۶۴	۰.۰۶۱	۰.۰۵۹	۰.۰۶۲	۰.۰۵۸	۰.۰۵۸	۰.۰۵۹	۰.۰۶۳	۰.۰۶۳
S2	۰.۰۵۵	۰.۰۵۳	۰.۰۵۳	۰.۰۵۶	۰.۰۵۶	۰.۰۵۵	۰.۰۵۵	۰.۰۵۲	۰.۰۵۳	۰.۰۵۳	۰.۰۵۶	۰.۰۵۴	۰.۰۵۷	۰.۰۴۹	۰.۰۵۸	۰.۰۵۵	۰.۰۵۲	۰.۰۵۵	۰.۰۵۵	۰.۰۵۵	۰.۰۵۲	۰.۰۵۳
S3	۰.۰۵۸	۰.۰۵۸	۰.۰۵۷	۰.۰۵۹	۰.۰۵۸	۰.۰۵۹	۰.۰۵۸															

سوپرماتریس موزون را از طریق به‌توان رساندن به یک عدد بزرگ (Z) محدود می‌نماییم؛ تاجایی که سوپرماتریس همگرا شود و به ثبات رسد. خروجی این گام اوزان مؤثر دیماتل مبتنی بر فرآیند تحلیل شبکه می‌باشد. نتایج سوپرماتریس موزون همگرا شده در جدول (۱۳ و ۱۴) نشان داده شده است. براین اساس، اولویت‌بندی شاخص و زیرشاخص‌های مورد بررسی پژوهش نیز براساس اوزان به دست آمده در جدول (۱۳ و ۱۴) ارائه شده است.

جدول (۱۳). وزن و رتبه‌بندی شاخص سوپرماتریس همگرا

رتبه	امتیاز	شاخص	رتبه	امتیاز	شاخص
۲	۰,۱۷۱۳۳	عوامل فرهنگی و اجتماعی (S)	۱	۰,۱۷۷۷۵	عوامل مدیریتی و برنامه‌ریزی (M)
۶	۰,۱۶۰۷۸	عوامل محیطی و زیست محیطی (EN)	۴	۰,۱۶۲۲۳	عوامل بازاریابی (B)
۵	۰,۱۶۱۴۹	عوامل زیرساختی (I)	۳	۰,۱۶۶۴۱	عوامل اقتصادی (E)

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

بر اساس نتایج این پژوهش، عوامل مدیریتی و برنامه‌ریزی با کسب بالاترین امتیاز (۰,۱۷۷۷۵) به عنوان مهم‌ترین شاخص در توسعه گردشگری ورزشی استان خوزستان شناخته شده‌اند. این امر نشان‌دهنده تأثیر چشمگیر برنامه‌ریزی‌های دقیق و مدیریت کارآمد بر جذب گردشگران ورزشی است. پس از آن، عوامل فرهنگی و اجتماعی با امتیاز (۰,۱۷۱۳۳)، عوامل اقتصادی با امتیاز (۰,۱۶۶۴۱)، عوامل بازاریابی با امتیاز (۰,۱۶۲۲۳) و عوامل زیرساختی با امتیاز (۰,۱۶۱۴۹) در رتبه‌های بعدی قرار دارند. این نتایج تأکید می‌کنند که برای رونق گردشگری ورزشی، توجه به جنبه‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و زیرساختی نیز ضروری است. در نهایت، عوامل محیطی و زیست محیطی با کسب کمترین امتیاز (۰,۱۶۰۷۸) در انتهای این رتبه‌بندی قرار دارند، که نشان می‌دهد کارشناسان این حوزه، این عوامل را در مقایسه با سایر شاخص‌ها، کم‌اهمیت‌تر تلقی می‌کنند.

جدول ۱۴. وزن و رتبه‌بندی زیرشاخص‌های سوپرماتریس همگرا

رتبه	امتیاز	کد	رتبه	امتیاز	کد	رتبه	امتیاز	کد
۴	۰,۰۵۸	S3	۱۳	۰,۰۳۸	B3	۱۴	۰,۰۳۶	M1
۱۲	۰,۰۳۹	En1	۹	۰,۰۴۴	B4	۱۴	۰,۰۳۶	M2
۴	۰,۰۵۸	En2	۷	۰,۰۵۱	E1	۱۳	۰,۰۳۸	M3
۱	۰,۰۶۳	En3	۲	۰,۰۶۰	E2	۱۵	۰,۰۳۲	M4
۱۱	۰,۰۴۰	I1	۵	۰,۰۵۵	E3	۱۴	۰,۰۳۶	M5
۸	۰,۰۴۷	I2	۳	۰,۰۵۹	S1	۱۰	۰,۰۴۱	B1
۹	۰,۰۴۴	I3	۶	۰,۰۵۴	S2	۱۱	۰,۰۴۰	B2

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

براساس اولویت‌بندی، زیرشاخص‌های مورد بررسی پژوهش نیز براساس اوزان به دست آمده در جدول (۱۴) ارائه شده است. بیشترین وزن را زیرشاخص برخورداری استان از اقلیم و آب و هوای مناسب در بعضی از فصول سال (En3) با امتیاز ۰,۰۶۳، جذب سرمایه‌های خارجی در استان خوزستان (E2) با امتیاز (۰,۰۶۰) و مشارکت اجتماعی و فرهنگی (S1) با امتیاز ۰,۰۵۹ رتبه اول تا سوم از بین شاخص‌های تأثیرگذار بر گردشگری ورزشی به خود اختصاص داده است.

گردشگری ورزشی، به عنوان یک صنعت رو به رشد در سطح جهانی، پتانسیل بالایی برای ایجاد تحول در اقتصاد و فرهنگ مناطق مختلف دارد. استان خوزستان با دارا بودن ظرفیت‌های منحصر به فرد طبیعی، تاریخی و فرهنگی، می‌تواند به یکی از مقاصد مهم گردشگری ورزشی در ایران تبدیل شود. این پژوهش با هدف بررسی عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی در استان خوزستان با استفاده از روش‌های پژوهش کیفی و کمی، به شناسایی و اولویت‌بندی شاخص‌های مؤثر در این حوزه انجام شده است. و نتایج آن می‌تواند به برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران در جهت توسعه این صنعت در استان کمک کند. در همین راستا، با بررسی دقیق‌تر نتایج، می‌توان دریافت که عوامل مدیریتی و برنامه‌ریزی با امتیاز (۰/۱۷۷۷۵) به عنوان مهم‌ترین عامل در توسعه گردشگری ورزشی خوزستان نقش کلیدی ایفا می‌کنند. برنامه‌ریزی‌های دقیق، مدیریت کارآمد و تخصیص بهینه منابع، زمینه‌ساز جذب گردشگران ورزشی و رونق این صنعت در استان هستند. پس از آن، عوامل فرهنگی و اجتماعی با امتیاز (۰/۱۷۱۳۳) در جایگاه دوم قرار دارند که نشان‌دهنده اهمیت تعاملات اجتماعی، آداب و رسوم محلی و رویدادهای فرهنگی در جذب گردشگران ورزشی است. عوامل اقتصادی با امتیاز (۰/۱۶۶۴۱) نیز نقش مهمی در توسعه گردشگری ورزشی ایفا می‌کنند. سرمایه‌گذاری‌های مناسب، ایجاد فرصت‌های شغلی مرتبط و توسعه زیرساخت‌های اقتصادی، بستری مناسب برای رونق این صنعت فراهم می‌کنند. عوامل بازاریابی با امتیاز (۰/۱۶۲۲۳) نیز با ارائه تبلیغات جذاب، معرفی پتانسیل‌های ورزشی استان و ایجاد برند گردشگری ورزشی، نقش مهمی در جذب گردشگران ایفا می‌کنند. عوامل زیرساختی با امتیاز (۰/۱۶۱۴۹) نیز با فراهم کردن امکانات اقامتی، حمل‌ونقل مناسب و ایجاد فضاهای ورزشی استاندارد، نقش مهمی در تسهیل ورود و اقامت گردشگران ورزشی دارند. در نهایت، عوامل محیطی و زیست‌محیطی با امتیاز (۰،۱۶۰۷۸) با وجود اهمیت کمتر در مقایسه با سایر عوامل، همچنان نیازمند توجه هستند. حفظ محیط‌زیست، ایجاد فضاهای سبز و ارائه آموزش‌های زیست‌محیطی به گردشگران، نقش مهمی در توسعه پایدار گردشگری ورزشی ایفا می‌کند. همچنین، با توجه به نتایج زیرشاخص‌ها، می‌توان گفت زیرشاخص‌های برخورداری استان از اقلیم و آب و هوای مناسب در بعضی از فصول سال (۰،۰۶۳)، جذب سرمایه‌های خارجی در استان خوزستان (۰،۰۶۰) و مشارکت اجتماعی و فرهنگی (۰،۰۵۹) به عنوان محرک‌های اصلی، توسعه گردشگری ورزشی در خوزستان شناخته شده است. با بررسی مقالات ارائه شده، شکاف‌های نظری و تجربی قابل توجهی در حوزه گردشگری ورزشی آشکار می‌گردد؛ فقدان یک چارچوب جامع و یکپارچه که بتواند ابعاد مختلف توسعه این صنعت را در سطوح محلی، منطقه‌ای و بین‌المللی پوشش دهد، به وضوح مشهود است. در حالی که برخی پژوهش‌ها (عبداللهی و همکاران، ۱۴۰۳؛ کریمی و همکاران، ۱۴۰۳؛ خسروی منش و همکاران، ۱۴۰۱) بر جنبه‌های تجاری‌سازی و مدیریت گردشگری ورزشی در مقیاس ملی و منطقه‌ای تمرکز دارند، برخی دیگر (احمدی و همکاران، ۱۴۰۱؛ جاوید و همکاران، ۱۳۹۹) به بررسی راهبردها و تأثیرات توسعه پایدار در مقیاس‌های کوچک‌تر پرداخته‌اند. از سوی دیگر، مطالعاتی نظیر حقیقت و همکاران (۱۴۰۳) و سوسا و همکاران (۲۰۲۵) با رویکردهای آینده‌پژوهانه، سناریوهای مختلفی را برای آینده این صنعت در ایران و مکزیکوسیتی ترسیم کرده‌اند. همچنین، پژوهش‌های سودارمانتو و همکاران (۲۰۲۵)، ژائو و لی (۲۰۲۵) و فوزی و همکاران (۲۰۲۵) با رویکردهای مرور سیستماتیک، تحلیل توسعه هماهنگ و تصمیم‌گیری چندمعیاره، به بررسی چالش‌ها و فرصت‌های توسعه گردشگری ورزشی در مقیاس‌های بزرگ‌تر و مناطق خاص پرداخته‌اند. علاوه بر این، مطالعاتی نظیر رومالو جاکوبو و همکاران (۲۰۲۲)، ال سیلیسنا و سوسانتی (۲۰۲۰) و یانگ و همکاران (۲۰۲۰) بر جنبه‌های تأثیرات اجتماعی، اهمیت زیرساخت‌ها و عوامل مؤثر بر گردشگری ورزشی پایدار در مناطق مختلف تأکید دارند. با این حال، فقدان مطالعات تطبیقی بین مناطق مختلف با شرایط فرهنگی و جغرافیایی متفاوت، و همچنین کمبود پژوهش‌های کاربردی که بتواند به سیاست‌گذاران در تصمیم‌گیری‌های عملی کمک کند، از دیگر شکاف‌های قابل توجه در این حوزه است. از این رو، پژوهش حاضر با تمرکز بر شناسایی و اولویت‌بندی مولفه‌های مؤثر بر گردشگری ورزشی در استان خوزستان، به عنوان یک منطقه با پتانسیل‌های منحصر به فرد، تلاش می‌کند تا با ارائه چارچوبی جامع و کاربردی، گامی در جهت رفع این شکاف‌ها و توسعه پایدار این صنعت در ایران بردارد.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه کسانی که در پرسشگری‌های میدانی و پاسخ به سؤالات از هیچ کمکی دریغ نمودند، تشکر می‌کنند.

حمایت مالی

این مقاله با حمایت مالی معاونت محترم پژوهش و فناوری دانشگاه شهید چمران اهواز به انجام رسیده است.

منابع و مأخذ

- احمدی، محسن؛ نوری خان یوردی، میثم؛ مصطفایی، جواد و شهبازی، رسول. (۱۴۰۱). تدوین راهبردهای توسعه گردشگری ورزشی استان اردبیل براساس مدل SWOT و QSPM. *مدیریت و توسعه ورزش*، ۱۱(۲)، ۱۱۵-۱۴۲. [Doi: 10.22124/jsmd.2022.6233](https://doi.org/10.22124/jsmd.2022.6233)
- امینی، مرجان؛ بحرالعلوم، حسن؛ اندام، رضا؛ و ربانی، طاها. (۱۴۰۱). آینده‌نگاری مقاصد گردشگری ورزشی بر اساس رهیافت سناریو (مطالعه موردی: استان اصفهان). *برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری*، ۱۱(۴۲)، ۱۸۵-۲۱۰. [Doi: 10.22080/jtpd.2023.23905.3718](https://doi.org/10.22080/jtpd.2023.23905.3718)
- بخشی، رضا؛ فریدی، ایوب. (۱۴۰۲). تدوین مدل توسعه گردشگری ورزشی در استان اردبیل با راهکار مشارکت مردمی، *مجله علوم انسانی و اسلامی* در هزاره سوم، ۷(۲)، ۳۱۰-۳۲۳. https://hijournal.ir/files/cd_papers/r_1_231212182819.pdf
- جاوید، فضائل؛ غفوری، فرزاد؛ جاوید، مجید و گودرزی، صمد. (۱۳۹۹). گردشگری ورزشی و توسعه پایدار شهرهای میزبان (مطالعه موردی: جشنواره ورزش‌های زمستانی سرعین). *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، ۱۹(۴۸)، ۱۹۷-۲۱۸. https://fasname.msy.gov.ir/article_382.html
- حقیقت، سمانه؛ صابری، علی؛ باقری راغب، قدرت‌الله و خاکساری، غلامرضا. (۱۴۰۳). آینده‌پژوهی گردشگری ورزشی در ایران. *نشریه مدیریت ورزشی*، ۱۶(۳)، ۶۳-۴۹. [Doi: 10.22059/jsm.2022.336248.2871](https://doi.org/10.22059/jsm.2022.336248.2871)
- خالپور علمداردهی، یاسر؛ شجاعی، وحید و حامی، محمد. (۱۴۰۲). طراحی مدل توسعه گردشگری ورزشی (مطالعه موردی: حوزه قهرمانی فدراسیون کشتی). *نشریه مدیریت ورزشی*، ۱۵(۲)، ۲۶-۱. [Doi: 10.22059/jsm.2021.313728.2618](https://doi.org/10.22059/jsm.2021.313728.2618)
- خسروی منش، لیلا؛ ارشادی، روح‌اله؛ و راسخ، نازنین. (۱۴۰۱). شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان. *گردشگری و اوقات فراغت*، ۷(۱۴)، ۱۰۱-۱۱۷. [Doi: 10.22133/tlj.2023.382875.1074](https://doi.org/10.22133/tlj.2023.382875.1074)
- رضانیان شهری، شهین؛ طالب پور، مهدی؛ قربانی، محمود؛ اسماعیل زاده قندهاری، محمدرضا. (۱۴۰۳). شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی شمال کشور با رویکرد آمایش سرزمین، *پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت*، ۹، ۳۳-۴۹. [Doi: 10.71865/jsports.2024.2310-1069](https://doi.org/10.71865/jsports.2024.2310-1069)
- زکی‌نژاد، محسن. (۱۴۰۰). تاثیر برگزاری بازی‌های بومی محلی بر رونق صنعت گردشگری استان کهگیلویه و بویراحمد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور استان هرمزگان، مرکز پیام نور قشم.
- عبداللهی، اعظم؛ رضانی نژاد، رحیم؛ و نادری نسب، مهدی. (۱۴۰۳). تجاری‌سازی صنعت گردشگری ورزشی ایران: رویکرد کیفی. *مدیریت پویا و تحلیل کسب و کار*، ۳(۴)، ۲۳-۴۰. [10.22034/dmbaj.2024.2044604.1170](https://doi.org/10.22034/dmbaj.2024.2044604.1170)
- کریمی، ترانه؛ صفانی، علی محمد؛ سرور، رحیم؛ و نقش‌بندی، صلاح‌الدین. (۱۴۰۳). طراحی مدل مدیریت یکپارچه صنعت گردشگری ورزشی ایران. *فصلنامه علمی-پژوهشی اطلاعات جغرافیایی « سپهر »*، ۳۳(۱۲۹)، ۵۹-۷۷. [Doi: 10.22131/sepehr.2023.2005124.2987](https://doi.org/10.22131/sepehr.2023.2005124.2987)

کریمی، ترانه؛ صفانیا، علی محمد؛ سرور، رحیم؛ و نقش‌بندی، صلاح الدین. (۱۴۰۱). شناسایی و اولویت‌بندی شاخص‌های مدیریت یکپارچه در صنعت گردشگری ورزشی ایران، مدیریت دانش در ورزش، ۲(۴)، ۹۵-۱۱۳. [Doi: 10.30495/KMSJ.2023.1981827.1090](https://doi.org/10.30495/KMSJ.2023.1981827.1090)

صیدالی، محسن. (۱۴۰۲). تبیین نقش مدیریت در توسعه گردشگری پایدار با تاکید بر گردشگری ورزشی، مورد پژوهی: بخش ارمنده شهرستان خانمیرزا، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای مرودشت، ۲۷(۲۴). [DOI: 10.30495/JZPM.2023.31383.4189](https://doi.org/10.30495/JZPM.2023.31383.4189)

مرروی، راحیل. (۱۴۰۲). مدل تاب‌آوری زنجیره تأمین در ارتقاء سلامت بازاریابی و خدمات گردشگری استان تهران. مدیریت پویا و تحلیل کسب و کار، ۲(۱)، ۲۶-۳۷. [Doi: 10.61838/dmbaj.2.1.3](https://doi.org/10.61838/dmbaj.2.1.3)

Abdollahi, A., Ramezaninezhad, R. and Naderi Nasab, M. (2025). Commercialization of Iran's Sports Tourism Industry: A Qualitative Approach. *Dynamic Management and Business Analysis*, 3(4), 23-40. (In Persian). [Doi: 10.22034/dmbaj.2024.2044604.1170](https://doi.org/10.22034/dmbaj.2024.2044604.1170).

Ahmadi, M., noori khanyourdi, M., Mostafaei, J. and Shahbazi, R. (2022). Codify strategies for sports tourism development in Ardabil province Based on SWOT and QSPM model. *Sport Management and Development*, 11(2), 115-142. (In Persian). [Doi: 10.22124/jsmd.2022.6233](https://doi.org/10.22124/jsmd.2022.6233).

Amini, M., Bahrololoum, H., Andam, R., & Rabbani, T. (2022). Futurism of sports tourism destinations based on a scenario approach (Case study: Isfahan province). *Journal of Tourism Planning and Development*, 11(42), 185-210. (In Persian). [Doi: 10.22080/jtpd.2023.23905.3718](https://doi.org/10.22080/jtpd.2023.23905.3718).

Bakhshi, Reza; Faridi, Ayub. (2023). Developing a model for developing sports tourism in Ardabil province with a public participation approach, *Journal of Humanities and Islamic Sciences in the Third Millennium*, 7(2), 310-323. (In Persian). https://hijournal.ir/files/cd_papers/r_1_231212182819.pdf

Batyrbekov, N. (2024). Development of sports tourism on the territory of Kazakhstan for the development of a healthy lifestyle among the younger generation on the example of rock climbing. *Retos*, 2041, 311-318. <https://recyt.fecyt.es/index.php/retos/index>.

Batyrbekov, N., Imangulova, T., Gubarenko, A., Abdikarimova, M., & Yessimova, D. (2022). Promising directions for the development of sports tourism in the Almaty region using the example of rock climbing. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 44(4), 1418-1426. <https://doi.org/10.30892/gtg.44429-961>.

Cerezo-esteve, S., Solanelas, F., Blas, X. De, & Psicologia, F. De. (2024). Community support for winter Olympics in Alt Urgell: the impact of sociodemographic and sport-related variables Análisis del apoyo comunitario a los juegos olímpicos de invierno en Alt Urgell: influencia de las variables sociodemográficas y deportivas. *Retos*, 2041(2005), 121-129. <https://recyt.fecyt.es/index.php/retos/index>

Chen, Z., Li, S., Wu, Q., Wu, Z., & Xin, S. (2023). The decision-making determinants of sport tourists: a meta-analysis. *Current Issues in Tourism*, 26(12), 1894-1914. <https://doi.org/10.1080/13683500.2022.2077175>.

Deportivo por parte de los deportes tradicionales en Jayapura, Indonesia. *Retos*, 2041, 164-170. <https://recyt.fecyt.es/index.php/retos/index>.

El Silisna, B., & Susanti, R. (2020). Sport Tourism Event of Tour De Singkarak to Support Destination Management in West Sumatera, Indonesia. *Journal of Tourism*, 7(1), 55-72. <https://ojs.unud.ac.id/index.php/eot>

- Fauzi, R. A., Saputra, Y. M., Ma'mun, A., & Safari, I. (2025). Exploration of Sustainable Potential Sports Tourism in Sumedang, Indonesia Using Multi-Criteria Decision-Making. *Journal of Lifestyle and SDGs Review*, 5(1), e02414-e02414. <https://recyt.fecyt.es/index.php/retos/index>
- Fauzi, R. A., Saputra, Y. M., Ma'mun, A., Nuryadi, N., & Handayani, S. R. (2025). Evaluation of sports tourism development policy in Sumedang: An implementation of the logic model. *Journal of Human Sport and Exercise*, 20(1), 302-315. <https://orcid.org/0000-0003-4306-5915>.
- Fazaeil, J., Ghafouri, F., Javid, M. and Goodarzi, S. (2020). Sports Tourism and Sustainable Development of Host Cities (A Case Study: Sarein Winter Sports Festival). *Strategic Studies on Youth and Sports*, 19(48), 197-218. (In Persian). https://faslname.msy.gov.ir/article_382.html?lang=en.
- Gao, R., Koh, D. and Wang, L. (2025), "Relationship between body involvement and post-trip behavioral intention in sports tourism: an embodied cognition perspective", *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, Vol. 26 No. 1, pp. 56-75. <https://doi.org/10.1108/IJSMS-03-2024-0060>.
- Guntoro, T. S., Fariz, M., Putra, P., Nurhidayah, D., Sutoro, S., Sinaga, E., Sari, F., Sinaga, G., & Nanda, F. A. (2024). The design of contextual domain tourism sports through traditional sports in jayapura Indonesia El diseño del dominio contextual del turismo
- Haghighat, S., Saberi, A., Bagheri Ragheb, G. and Khaksari, G. (2024). Future Studies of Sports Tourism in Iran. *Sport Management Journal*, 16(3), 63-49. (In Persian). [Doi: 10.22059/jsm.2022.336248.2871](https://doi.org/10.22059/jsm.2022.336248.2871).
- Haghighat, S., Saberi, A., Bagheri Ragheb, G. and Khaksari, G. (2024). Future Studies of Sports Tourism in Iran. *Sport Management Journal*, 16(3), 63-49. (In Persian). [Doi: 10.22059/jsm.2022.336248.2871](https://doi.org/10.22059/jsm.2022.336248.2871)
- Herbold, V., Thees, H., & Philipp, J. (2020). The host community and its role in sports tourism – Exploring an emerging research field. *Sustainability*, 12(24), 10488. <https://doi.org/10.3390/su122410488>.
- Higham, J. (2020). Sport tourism: A perspective article. *Tourism Review*, 76(1), 64–68. doi.org/10.1108/TR-10-2019-0424.
- Higham, J., & Hinch, T. (2018). *Sport tourism development* (Vol. 84). Channel view publications. [Doi: 10.30495/KMSJ.2023.1981827.1090](https://doi.org/10.30495/KMSJ.2023.1981827.1090)
- Hinch, T., Higham, J., & Sant, S.-L. (2014). Taking stock of sport tourism research. John Wiley & Sons. doi.org/10.1002/9781118474648.ch33.
- Hritz, N., & Franzidis, A. F. (2018). Exploring the economic significance of the surf tourism market by experience level. *Journal of Destination marketing & management*, 7, 164-169. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2016.09.009>.
- Intiar, S., Sirait, E., Wijaya, V., Adityaji, R., & Oktavio, A. (2023). Sport Tourism as Tourism Development in the Lake Toba Area in the Aquabike Jetski World Championship 2023. *INNOVATIVE: Journal of Social Science Research*, 4(1), 1026–1036. <https://doi.org/https://doi.org/10.31004/innovative.v4.i1.7645>.
- Isnaini, L. M. Y., & Hasbi, H. (2020). Peran Sport Tourism Dalam Pengembangan Ekonomi di NTB. *LEMBING PJKR (Jurnal Pendidikan Jasmani Kesehatan Dan Rekreasi)*, 4(2), 27-32.
- Karimi, T., Safania, A. M., Sarvar, R. and Naghshbandi, S. (2023). Identification and prioritization of integrated management indicators in the Iranian sports tourism industry, *Knowledge Management in Sports*, 2(4), 95-113. (In Persian). [Doi: 10.30495/KMSJ.2023.1981827.1090](https://doi.org/10.30495/KMSJ.2023.1981827.1090).
- Karimi, T., Safania, A. M., Sarvar, R. and Naghshbandi, S. (2024). Designing an integrated management model of the sports tourism industry in Iran. *Scientific- Research Quarterly of*

- Geographical Data (SEPEHR), 33(129), 59-77. (In Persian). [Doi: 10.22131/sepehr.2023.2005124.2987](https://doi.org/10.22131/sepehr.2023.2005124.2987).
- Khalpour Alamdardehi, Y., Shojaei, V. and Hami, M. (2023). Designing a Model for the Development of Sports Tourism (Case Study: Wrestling Federation Championship Area). *Sport Management Journal*, 15(2), 26-1. (In Persian). [Doi: 10.22059/jsm.2021.313728.2618](https://doi.org/10.22059/jsm.2021.313728.2618).
- Khosravi manesh, L., Ershadi, R. and Rasekh, N. (2022). Identifying Factors Affecting the Development of Sports Tourism in Kish Island with an Emphasis on Women's Recreational Sports. *Tourism and Leisure Time*, 7(14), 101-117. (In Persian). [Doi: 10.22133/tlj.2023.382875.1074](https://doi.org/10.22133/tlj.2023.382875.1074).
- Kolenberg, M., & Batra, A. (2019). The role of sport in the development of tourism: A study on awareness, opinion, preference and selected stakeholders contribution by sport tourists and non-sport tourists in Bangkok and Pattaya City. *International Research E-Journal on Business and Economics*, 1(2).
- Li, R., & Ling, X. (2025). The Impact of Sustainable Sports Tourism on Economic Growth in Guangzhou: An Empirical Study. *Journal of Humanities, Arts and Social Science*, 8(12), 2813-2822 <https://www.hillpublisher.com/journals/jhass/>
- Marvi, R. (2023). Resilience Model of the Supply Chain in the Promotion of Health Tourism Services in Tehran Province. *Dynamic Management and Business Analysis*, 2(1), 26-37. (In Persian). [Doi: 10.61838/dmbaj.2.1.3](https://doi.org/10.61838/dmbaj.2.1.3)
- Mollah, M. R. A., Cuskelly, G., & Hill, B. (2021). Sport tourism collaboration: A systematic quantitative literature review. *Journal of Sport & Tourism*, 25(1), 3-25. <https://doi.org/10.1080/14775085.2021.1877563>
- Papečkys, S., & Jasinskis, E. (2024). Tourism destination sustainability: The systematic literature review. *Smart Tourism*, 5(1), 1–21. <https://doi.org/10.54517/st.v5i1>.
- Ramezani Shahri, S.; Talebpour, M.; Ghorbani, M.; Esmaeilzadeh Ghandhari, M.R. (2024). Identification and analysis of factors affecting the development of sports tourism in the north of the country with a land use planning approach, *Applied Research in Sports and Health Sciences*, 9, 33-49. (In Persian). [Doi: 10.71865/jsports.2024.2310-1069](https://doi.org/10.71865/jsports.2024.2310-1069).
- Rómulo Jacobo, G. G., Gabriel, M.R., Francesc, B.L., & Ferran, C. (2022). Residents Perception of the Impact of Sports Tourism on Sustainable Social Development. *Sustainability*, 14(1232), 1-15. <https://doi.org/10.3390/su14031232>
- Ruskin, H. (1987). Selected views on socio-economic aspects of outdoor recreation, outdoor education and sport tourism. In M. Garmise (Ed.), *Proceedings of the international seminar and workshop on outdoor education, recreation and sport tourism* (pp. 18–37). Emmanuel Gill Publishing
- Schlemmer, P., Barth, M., & Schnitzer, M. (2020). Research note sport tourism versus event tourism: Considerations on a necessary distinction and integration. *Journal of Convention & Event Tourism*, 21(2), 91–99. <https://doi.org/10.1080/15470148.2019.1710314>.
- Seidali, M. (2023). Explaining the Role of Management in the Development of Sustainable Tourism with an Emphasis on Sports Tourism, Case Study: Armand Section of Khanmirza City. *Regional Planning*, 13(49), 235-252. (In Persian). [Doi:10.30495/jzpm.2023.31383.4189](https://doi.org/10.30495/jzpm.2023.31383.4189)
- Sosa, J. E. L., Castrejón, Y. D. P., & Hernández, O. I. R. (2025). Prospective scenarios for sports tourism in Mexico City after the 2026 World Cup. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, (65), 484-497. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=10003003>

- Sudarmanto, E., Raharjo, B. B., Kristiyanto, A., Sulaiman, S., Setyawati, H., Priyono, B., & Jariono, G. (2025). A Systematic Review for The Development of Sustainable Tourism Destinations Based on Sports Tourism. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, (62), 646-654. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=9801626>
- Wen, S., CAI, X., & Li, J. (2021). Pro-poor tourism and local practices: An empirical study of an autonomous county in China. *Sage Open*, 11(2), 21582440211022740. <https://doi.org/10.1177/21582440211022740>.
- Yang, J. J., Lo, H. W., Chao, C. S., Shen, C. C., & Yang, C. C. (2020). Establishing a Sustainable Sports Tourism Evaluation Framework with a Hybrid Multi-Criteria Decision-Making Model to Explore Potential Sports Tourism Attractions in Taiwan. *Sustainability*, 12(4), 1661-1673. <https://doi.org/10.3390/su12041673>
- Zakinejad, M. (2021) The impact of holding local indigenous games on the prosperity of the tourism industry in Kohgiluyeh and Boyer Ahmad Province, Master's thesis, Payam Noor University of Hormozgan Province, Payam Noor Center in Qeshm. (In Persian).
- Zhao, F., & Li, S. (2025). Coordinated Development of Sports Tourism in the Chengdu–Chongqing Region of China. *Sustainability*, 17(3), 1160. <https://doi.org/10.3390/su17031>.